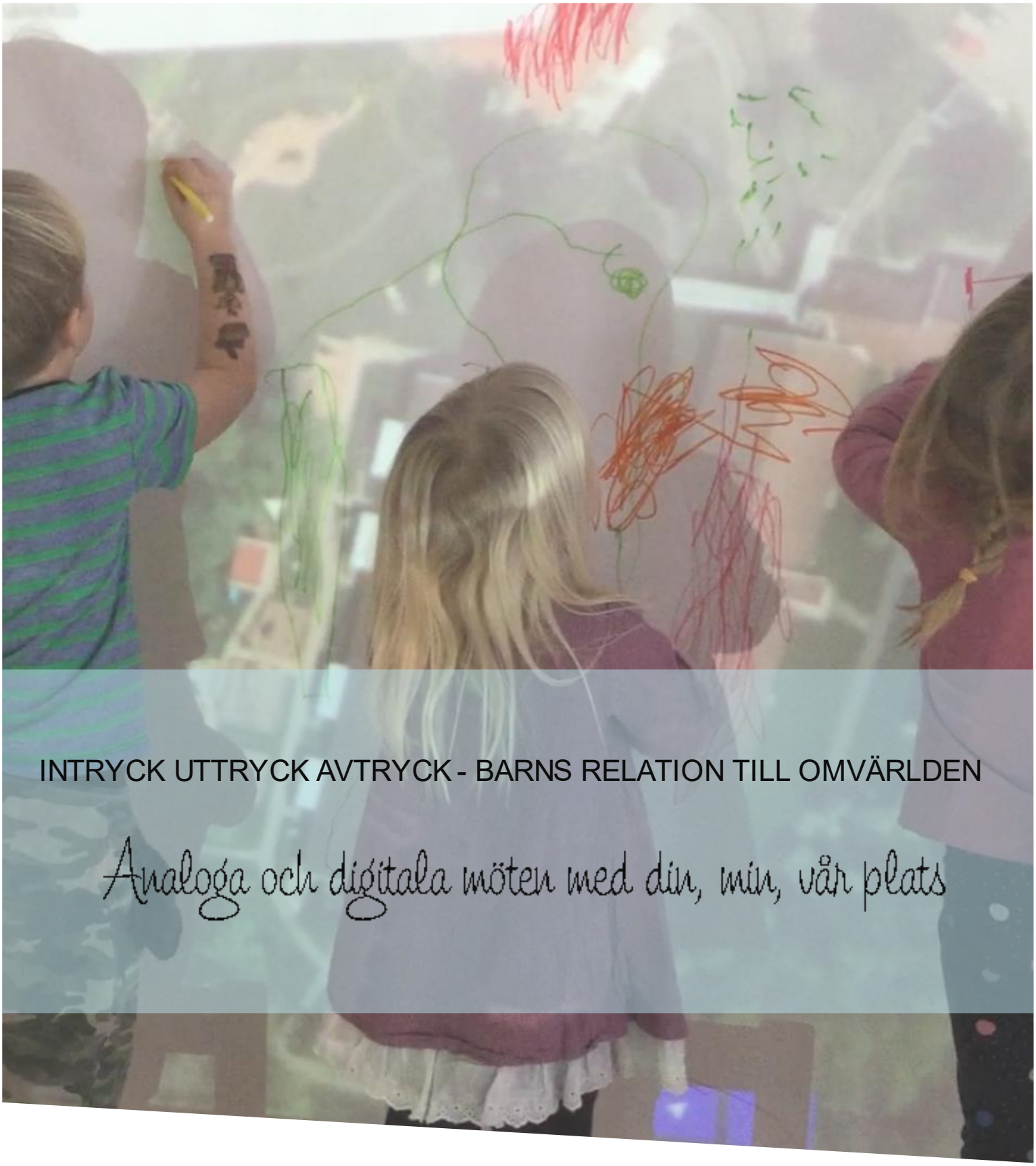

INTRYCK UTTRYCK AVTRYCK - BARNS RELATION TILL OMVÄRLDEN

Analoga och digitala möten med din, min, vår plats

En projektsammanställning av
Hällekis förskola
läsåret 2020 2021

Götene kommun

Inledning

Under läsåret 20/21 har alla förskolor i område nord arbetat med projektet *Intryck uttryck avtryck-barns relation till omvärlden.* Vi kom fram till denna projektrubrik genom att varje förskola fick ta del av de andra förskolornas tankar via en tankekarta som fylldes på succesivt.

Förskolan har ett ansvar att skapa möten med omvärlden för barnen, både inne och ute. Vi lär i relation till varandra och i mötet med omvärlden.

Hällekis förskola har utvecklat ett arbete med presentationer där barnen tar med en bild hemifrån kopplat till ett uppdrag från förskolan. På så sätt möter förskolan barnens omvärld och barnen får dela sin omvärld med varandra. Det arbetssättet har varit en framgång och vi ser att alla barn får bli delaktiga och påverka sin utbildning. Genom lekvärldar och gestaltning har barnen fått bearbeta sin omvärld, med stöd av både fantasi och verklighet. Pedagoger och barn har utforskat Hällekis tillsammans, det har resulterat i en lokalkännedom och en större nyfikenhet på omvärlden. Förskolan har blivit en del av samhället och samhället en del av förskolan.

När barnen kliver in och är nyfikna ihop är det lätt. Fantasi skapar en gemenskap och att ingen av oss har ett färdigt svar på vad det ska bli.

Vi har samlat våra processer i en gemensam projektsammanfattning.
Varmt välkommen att ta del av våra berättelser.

Katarina Bly och Lena Edholm rektorer

Kinna Segerstig pedagogista

Innehåll

Inledning 1

Projektets syfte 4

Blå-känsel, uttryck och avtryck, första mötet med förskolan 5

Lila - i vår omvärld, vi möter en ny plats 17

Gul – Hur ser Hällekis ut? 32

Grön- Hur hittar man här? 46

Pedagogernas reflektioner över läsåret 54

Sammanfattning 56

Referenslista ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Projektets syfte

Vi vill ge barnen fördjupade sätt att uttrycka sig i och med sin omvärld.

Detta vill vi göra:

Genom att ge barnen förutsättningar att uppleva, gestalta och kommunicera med hjälp av olika estetiska uttrycksformer. Genom att skapa lekvärldar där barn och pedagoger ges möjlighet att imitera, fantisera och bearbeta intryck tillsammans utifrån ett sociokulturellt perspektiv, ges barnen som samhällsmedborgare förutsättningar att utforska, reflektera kring, beskriva och sätta avtryck i sin omvärld. Allt detta vill vi ska leda till ett fördjupat lärande kring vår omvärld.

Känsel, uttryck och avtryck, första mötet med förskolan-

hemvist Blå

Inledning

Barn och vårdnadshavare hade till uppgift att ta med sig ett sommarminne, en bild på en plats som gett intryck och avtryck på sitt barn med en text som beskriver detta. Bilderna skrev vi ut, laminerade och satte upp på en gemensam plats. Där kan barnen titta, peka, känna, plocka ned och visa bilden för sina kompisar. Vid denna vägg har både pedagoger och barn samtalat om vem det är på bilden? vad den gör? vart kan det vara? vad hittar vi på bilden? Bilderna har stöttat barnen i sitt kommunicerade med andra kamrater, de pekar och plockar ner bilden för att sedan ge det till den bilden den tillhör. En del kan namnge barnen och olika saker som finns på bilden.

Intryck – uttryck - avtryck

Vi pedagoger vill att barnen skall få imitera, fantisera och bearbeta sin omvärld. Tillsammans med barnen har pedagogerna skapat en babblarvärld. Då pedagogerna sett att dessa figurer väcker ett stort intresse hos barnen. Barnen har målat några av babblarnas hus i flaskfärg som finns som bakgrunden i miljön. De har använt bland annat tyg för att skapa ett landskap och ett stort dockhus har blivit babblarnas nya hem. Även bilar och plastväxter har tillförts miljön. Miljön kommer att utvecklas allt eftersom pedagogerna ser vad barnen intresserar sig för.

I vårt sinnesrum har vi pedagoger bland annat projicerat höstlöv och snö som faller. Barnen blev mycket fascinerade av när snön föll. Tillsammans lade vi oss på golvet och hamnade mitt i snöfallet, där några barn försökte fånga flingorna. När några barn började fånga flingorna såg de andra barnen det och började imitera och göra samma som sina kamrater.

Lärmiljöer

Vi pedagoger vill att barnen skall få uppleva och utforska sin omvärld och de ska ges möjlighet till intryck, uttryck och skapa avtryck tillsammans med varandra. Barn och pedagoger har skapat ett sinnesrum där allt är vitt i grunden. Det hänger ned vita remsor av lakan ifrån tak och framför några hyllor där barnen kan krypa in. Barn och pedagoger har samarbetat med att måla kartongrör vita för att kunna projicera emot. Vi introducerade barnen genom att projicera upp ett snöfall när vi samtidigt kunde ligga på golvet under och se på det. Barnen försökte fånga snöflingorna med händer och kroppen, de pekade och pratade om snön som föll och visade sin glädje genom att skratta och springa på snön. Vid flera tillfällen efter detta har barnen bett pedagogerna att sätta på snön som faller. Vi pedagoger har också ställt in en mindre kub och i den hänger tyger av olika färger där barnen kan sitta och titta, känna och gömma sig i vilket barnen tyckt varit mycket spännande.

Det finns även ett krypin med vita lakan hängandes framför som barnen gärna utforskar tillsammans eller själva. Alltefter att barnen blivit bekanta med materialet i rummet har vi pedagoger flyttat in ljuskuber i olika storlekar som ändrar färg om man vänder på dom. I detta första möte var det många som sa - wow! Några barn är mer avvaktande än andra, de väljer att observera vad och hur sina kamrater gör. De inspirerar varandra i att samla kuberna på hög. De lyfter och snurrar så att kuberna ändrar färg. Något barn använder kuberna tillsammans med de vita rören i rummet. Hen testar i vilket rör som kuben får plats i och kan åka igenom. Detta resulterar i att barn och pedagoger leker tittut tillsammans.

> ” Barn är multimediala i sitt sätt att vara i världen och att ge uttryck för det de tänker, upplever och tycker” s150 Digitalt meningsskapande i förskolan

Att imitera är något våra barn gör hela tiden och det förekommer i alla våra miljöer och situationer, det är så de skapar relationer till varandra. Parallellt med sommarminnet och presentationerna har miljöerna och materialet introducerats.

Sommarminnen

I alla sommarminnen har barnen kunnat utforska, upptäcka och lära i sin egen takt. Genom att vi erbjudit samma aktiviteter flera gånger har detta påvisats i att vi har kunnat fånga alla barn i gruppen och att alla barn kan få vara delaktiga utifrån sina villkor. Vi pedagoger vill att materialet som barnen ska få ta del av ska finnas framme hela tiden. Detta kräver mycket introduktion och vi kan se redan nu att barnen vet vart och hur man kan ta sig an ett specifikt material när de själva vill. Genom att barnen får kunskap och förståelse av olika material vid fler tillfällen skapar det en trygghet och en självständighet i deras lärande. Därav har våra miljöer förändrats allteftersom barnen fått visa sina sommarminnen.

Pedagogerna startade projektet med att projicera upp första sommarminnet som föreställer en flicka som klättrar på en klättervägg. Barnen fick testa att gestalta sommarminnet genom att balansera och klättra på balansplattor som var utlagda på golvet som en hinderbana. Här har barnen fått träna i att klättra, hoppa, gå på olika material samt att träna på turtagning och att genom det kollaborativa lärandet imiterar, lär och hjälpa de varandra. Vid ett annat tillfälle har vi arbetat i ateljén och projicerat samma bild och introducerat kritor.

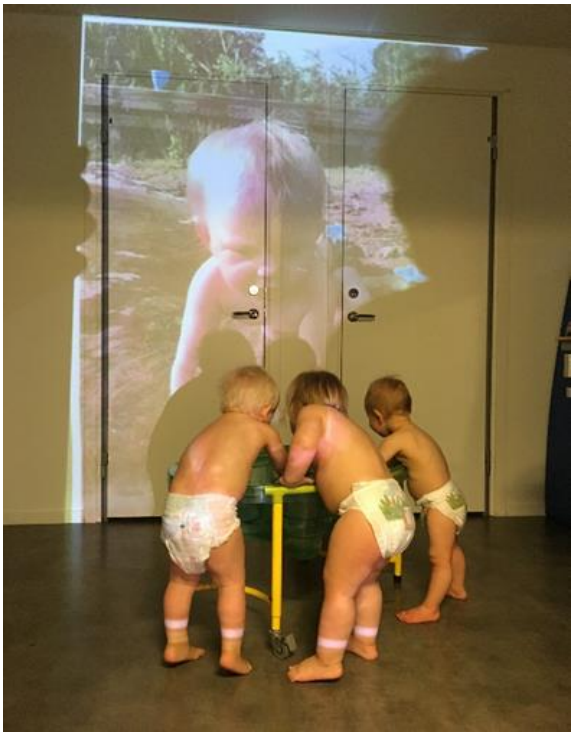

Vi pedagoger fortsatte med att projicera upp ett sommarminne och denna gång med koppling till vatten. Till en början fick barnen bara möta vatten, sedan tillfördes olika mått, en tratt, vispar och badskum allt eftersom. Pedagogerna såg att redskapen har stöttat barnen i sitt lärande då barnen utforskar på olika sätt. Något barn rör eller slår på vattnet och tittar hur kamraterna reagerar. Barnen fick möjlighet att uppleva vattenlek vid flera tillfällen med och utan redskap. Pedagogerna utmanar barnen vidare genom att tillsammans med barnen frysa vatten i ballonger som vi sedan upptäckte i fast form.

Några av barnen tog sig an is ballongen direkt medan andra var mer avvaktande. Pedagogerna tillförde även penslar som barnen kunde upptäcka med. Barnen upptäcker hål som har blivit till i isen och utforskar det med hjälp av pensel. Efter en liten stund av utforskande valde barnen på eget initiativ att ta med babblarna till isen. Barnen kunde på så sätt ta leksaker de var trygga med och utforska det med isen i deras egen takt. Pedagogerna valde att låta baljan med isen vara framme och barnen upptäckte att isen smälte och de utforskade vattnet med sina händer och de artefakter som fanns under dagen.

I de flesta sommarminnena finns det rörelse i olika former. Ett barn hoppade studsmatta och vi valde att ta in en mindre variant av studsmatta. Den placerade vi inne i ateljén och bakom på väggen projicerades bilden på när barnet hoppar på sin matta. Några barn tittade på när andra barn hoppade. De hoppade själva och tillsammans, de imiterar genom att göra på samma sätt som sin kamrat. Vi satte även på låten ”hoppa, hoppa, hoppa” för att förstärka rörelsen. Studsmattan finns framme så att alla barn kan hoppa, sitta och observera kamraterna när de hoppar oavsett tid på dagen.

” Upprepa är ett effektivt sätt till lärande”.

S73 blå cikoriablommor

Vid ett annat tillfälle valde vi att utforska ett minne vid vårt ljusbord. Ljusbordet är något barnen inte varit bekanta med tidigare. Barnet på bilden hade bland annat plockat äpple. Vi pedagoger ville att de skulle få se äpplen på ett kanske för barnen nytt sätt. Vi skar äpplet så att det blev cirklar. Barnen utforskar med händer och munnen. De smakar och känner. De upptäcker hål och kärnor. Ett barn frågar vad det är för något? Och vi bekräftar att det är en kärna, barnet upprepar det pedagogen har sagt. Vid detta tillfälle fick barnen också möta ett nytt material, vattenfärg med färgerna grön och röd i samma färg som äpplena var. De testade att måla på en stor sten med penslar. Vi kunde då se att barnen målade cirklar på stenen och pappret runtom. En del barn var fokuserade på att doppa penseln i färg medan andra upptäckte smaken. Några lade vikten i att samla penslar och några satte färg på pappersväggen som fanns bakom bordet.

Ett sommarminne handlade om att gunga. Ett par barn var ute och gungade tillsammans i vår kompisgunga som vi har på gården. När de sitter i gungan börjat ett barn göra glädjetjut (vhiii!) och de andra gjorde efter. Tillsammans började barnen att röra sig tillsammans med gungans rörelse. Att sitta i kompisgungan tillsammans med sina kamrater är något våra barn gärna gör vid flera tillfällen då vi är ute på vår gård. Gården är ganska stor för våra yngsta barn så det finns mycket att utforska och upptäcka. Det som väcker ett stort intresse hos våra barn är bland annat rutschkanan, vattenpölar och sandlådan.

Estetiska uttrycksformer

I ateljén har barnen fått möta många olika estetiska uttrycksformer. De flesta barn mötte för första gången flaskfärg hos oss när vi skulle måla ett hus som skulle sitta bakom vår babblarmiljö. Barnen upptäckte färgen genom att smaka på den, måla på sin kropp, stapla färgburkar och upptäcka hur en pensel ser ut och hur den kan användas. Under höstterminens gång har barnen fått upptäcka flaskfärg flera gånger och allt mer känt sig trygga i det.

” Ju tidigare barn får lära känna många olika sorters material, desto större möjligheter har de att utveckla sitt skapande och att formulera sig i bildspråk”

(Blå cikoriablommor)

Barnen har också fått möjlighet att upptäcka lera tillsammans. Pedagogen introducerade leran genom att rullar stänglar och bollar som barnen sedan fick börja att utforska. Barnen använder händerna, lägger leran på kinden och provar mot munnen. Ett av barnen provar att lägga hela sin vikt (magen) mot leran för att platta till den. De har även utforskat leran tillsammans med mönster kavlar, stämplar och andra artefakter som djur och fordon.

Vid några tillfällen har barnen fått förundras över materialet fingerfärg. Vi använde inte några redskap i första mötet med fingerfärgen utan vi ville att de skulle utforska med sin kropp. De flesta barnen testade med sina händer några smakade och andra använde hela sin kropp i sitt utforskande. När de kramar fingerfärgen skapades ett ljud som var väldigt spännande. Vid ett annat tillfälle valde vi att utmana barnen vidare genom att lägga till materialet sand. Vi uppfattade att barnen förundrades av att få kombinera sand och fingerfärg då vi kunde se att några var försiktiga i att stoppa ner fingrarna i sanden medan ett annat barn öste. Vi pedagoger ser att barnen blir mer trygga och bekväma i att ta sig an alla olika material tack vare att vi låter dem möta dessa vid flertalet tillfällen, samt att de finns tillgängliga i vår ateljé.

” Ateljén är en plats för att upptäcka hur mycket och på vilket sätt man kan vara olika. Och det är just dessa skillnader man möter som skaparglädje i att lära känna andra och känna igen sig i varandra, som skapar kreativiteten i att projektera och i att dokumentera de erfarenheter som görs”

(s202 Blå Cikoriablommor)

Barns relationer till sin omvärld

Våra miljöer har förändrats allteftersom barnen fått visa sina sommarminnesbilder. Vi har bland annat plockat in en studsmatta i ateljén så att barnen kan möta den hela tiden och tillsammans skapa relationer i det mötet med studsmattan. Inne i vårt sinnesrum skapade vi en hinderbana för att utmana barnen i att klättra, hoppa, gå på olika material samt att träna på turtagning, hjälpa varandra. Efter det har sinnesrummet fått en annan utformning och det med hjälp av de vita papparören som barnen målade vita. Där har vi jobbat mycket med att de ska få bredda sin omvärld med hjälp av digitalitet och olika intryck.

Vi pedagoger har tillsammans byggt upp en miljö för bla bygg, konstruktion och natur. I lärmiljön tillförde vi djur, mjuka byggklossar, duplo figurer, kaplastavar i olika färger, magneter korvar böjda med kulor, smartmax.

Magneterna var ett material som fångade barnen. De sätter fast dem på elementet. De sätter dem i långa rader. De bygger upp med kaplastavarna och klossarna och rasar dem.

I denna lärmiljö finns en stor glasdörr samt fönster så att vi ser ut på delar av vår gård samt den gång och cykelväg som finns utanför förskolan. Utanför dessa fönster och dörr kommer det många fåglar, katter, människor som promenerar med sina hundar. Vi har då valt att sätta upp bildstöd intill för att barnen skall kunna jämföra och de det ser till bildstödet. Vi har även satt upp bilder på djur som vi har i miljön som hund, häst, ko, dinosaurie men även torn, bygga torn, kloss och stubbe. Detta för att stärka dem i sitt uttryck av sitt görande. Vi pedagoger har lagt till litteratur till byggen i form av bla Lilla snigel och Imse Vimse Spindel böckerna.

Vi pedagoger har bland annat projicerat höstlöv och snö som faller. Barnen blev mycket fascinerade av när snön föll. Tillsammans lade vi oss på golvet och hamnade mitt i snöfallet, där några barn försökte fånga flingorna. När några barn började fånga flingorna såg de andra barnen det och började imitera och göra samma som sina kamrater. Att imitera är något våra barn gör hela tiden och det förekommer i alla våra miljöer och situationer, det är så de skapar relationer till varandra.

Vårens uppstart - fokusfrågor

Tillsammans fortsätter vi att få intryck av våra kamraters sommarminnen och sätter avtryck i vår omvärld. Vi valde att fördjupa barnens estetiska uttryckssätt genom att ha några fokusfrågor.

Hur kan vi fördjupa barns estetiska uttryckssätt inomhus och utomhus samt?
Hur kan vi upptäcka mer av vår omvärld utomhus?

Känselplattor

Våren startas upp genom att vi tillsammans under vårt morgonmöten/fruktstund reflekterade kring de sista barnens sommarminnen. De minnena var fokus på känsel, att känna på mjukt (ett barn klappar ett får) och hårt material (ett barn sitter på en sten). Vi pedagoger valde utifrån sommarminnena att utmana barnen i att uppleva olika material, vi introducerade därför känselplattor. Vi gjorde känselplattorna av skärbrädor, material som vi satte fast på dem var: sandpapper, ryamatta, akvariestenar och tvättsvampar. När vi introducerade känselplattorna för barnen valde barnen att upptäcka med hela kroppen. De använde händerna, kinderna, fötterna, benen, rumpan, magen, de pussade och smakade på materialet. Ett barn väljer att dra med fingret och känna med ansiktet på sandpappret och ett annat barn provar att sitta på plattorna. Under tiden de upptäcker materialet uttrycker barnen ” kolla, titta, wow, oj, va dä? ” till varandra. När vi har upptäckt känselplattorna färdigt hänger vi upp dem på krokar på väggen. Barnen kan då själva välja när de under dagen vill fortsätta att upptäcka känselplattorna eller bära omkring på dem i de olika miljöerna på hemvisten. Barnen valde även att ta med känselplattorna i leken, det blev båtar som de åkte på, motorsågar och som väggar i byggen.

När vi hade bekantat oss med känselplattorna nvalde vi pedagoger att utmana barnen vidare i att utforska olika material och skapade då en känselpromenad inomhus. Barnen fick starta med att återigen gå på känselplattorna och sedan vidare i att sätta fötterna i snö. Alla barn stannade till innan snön, för att sedan försiktigt känna med foten. Barnen reagerade genom att vika in tårna och uttrycka ”åh!, ohhh!”. De valde också att sätta sig bredvid brickan med snö och doppa tårna, känna med händerna och smaka. Vi pedagoger har under projektets gång upptäckt att barnen tycker om att göra saker tillsammans. På så sätt stöttar de varandra i sitt utforskande och vågar mer eftersom de ser att deras kompisar vågar.

När vi hade upptäckt snön några gånger valde vi istället att tillföra kokta makaroner. Att sätta fötterna i makaroner var en spännande upplevelse för alla barn. Detta var för att när barnen satte ned foten fastnade pastan under fötterna, något som de flesta tyckte kändes lite obehagligt. De valde då att sätta sig intill och använda sig av sina händer och att äta pastan i sitt utforskande istället.

Genom att de fick utforska med känselpromenaden har barnen fått möta både varmt och kallt samt olika texturer. Vi ville att de skulle använda fötterna. De ville prova med händerna och smaka. Vi såg att om en vågade sätta foten i så vågade fler, de inspirerade varandra. Snön var testad vid flera tillfällen medan makaronerna var något nytt. En del barn tyckte det kändes obehagligt att sätta barfota fötterna i makaronerna, de fastnade under fötterna. Vad hade hänt om pedagogerna också gått först, vad hade hänt om de hade sockar på sig? Barnen vågade prova mer vartefter stunden gick. De hittade bästa redskapet för att utforska genom att välja händerna och munnen.

> Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska får möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna uppfattningar. På så sätt kan barnen utveckla tillit till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen. s 6 s (lpfö18)

Fötterna som målarverktyg

Vi pedagoger ville fördjupa barnens skapande genom kropp och sinne. Genom att då utmana barnen att använda sina fötter fick de prova att måla med dessa på ett stort papper på golvet i kombination med lugn musik. Vi valde färgen röd som barnen fick använda. Vi tog av de strumpor och byxor. Några av barnen vågade prova direkt, medan några var avvaktande. En del tyckte det var läskigt hur det kändes då färgen fastnade under fötterna och mellan tårna, det blev klibbigt att gå på pappret, medan en del tyckte det var kul. Barnen reflekterade över vad de gjorde under tiden genom att de uppmärksammade att det blev fotspår när de gick, att det var färgen röd och att det även var andras fotspår än deras egna.

Mötesplatsen

Barnen har under höstens projekt breddat sin omvärld men gjort detta uteslutande bara på förskolan. Vi pedagoger ville därför att de skulle få uppleva och utforska mer av samhällets omvärld under våren. Tillsammans med barnen gick vi på en upptäcks promenad för att se om vi kunde finna en spännande plats som vi kunde kalla vår. I kärnan av samhället fann vi en skogsdunge som barnen upplevde som intressant då de bland annat farsinerades av bäcken, en grusväg, stockar att klättra på. Vi passerade bäcken som barnen är mycket fascinerade av.

Vid alla tillfällen som vi gått till vår plats har vi stannat och tittat på bäcken. Några barn har kastat ner stenar och lyssnat på hur det låter när stenen landar i vattnet. –”Plopp” säger ett barn. Något barnen tyckte det lät roligt och skrattade.

I närheten av mötesplatsen passerade även tåget. Vid varje tillfälle tåget kommer lyssnar barnen nyfiket på från vilket håll den kommer. Ibland tutade tåget och vi vinkade glatt tillbaka. Barnen undersöker mötesplatsen och klättrar och balanserar över stockar. De utmanar sig och tränar sina grovmotoriska rörelser. Barnen skaffade sig erfarenheter från tidigare besök då ett barn säger att hen måste krypa över stockarna på knäna, då hen tidigare fastnat med stöveln då hen gick över stocken.

På vår plats finns det också utrymme att springa på gåvägen. Barnen springer tillsammans och uttrycker sin glädje när de möts på vägen. De härmar varandra när de springer, de skrattar och ropar ihop. Barnen har samlat med sig material från vår mötesplats och tagit tillbaka det till förskolan. Vid några tillfällen har vi tagit med pinnar från platsen och barnen har fått sätta sitt avtryck på det med hjälp

av flaskfärg i olika färger. Vi tog med oss pinnarna tillbaka och ställde de på vår mötesplats. Vi pedagoger och barn reflekterade mycket kring vart vi skulle ställa våra stora pinnar och bestämde sedan att de skulle lutas mot några stora träd.

Vi uppmärksammade att platsen har ändrats från en gång till en annan, pedagogerna säger att ”titta vad har hänt med träden och marken”. Barnen hittar vitsippor och utforskar och studerar dessa. Något barn uppmärksammar att det är en liten fluga på trädet, Hen blåser bort den och undrar vart den tagit vägen. ”den är borta” säger hen till sin kamrat. Under en lång stund letar dom tillsammans efter flugan. Barnen har under våren intresserat sig mer för insekter och lärt sig leta efter flera arter. Vi har sedan tillsammans med barn och vårdnadshavare samlat in material till ett insektshotell som spikats upp i närheten av förskolan.

På förskolan ville vi pedagoger ge dokumentation tillbaka till barnen. Vi samtalar kring de olika sakerna barnen sett på mötesplatsen. Barnen pekar på bilderna och benämner det de ser. Barnen ser ofta sig själva på bilderna och nämner sina namn. Tillsammans med barnen ville vi på ett konkret sätt synliggöra hur något växer. Vi valde att odla krasse då det är något som växter snabbt och som barnen har möjlighet att smaka på.

Vid projicerade vi upp en myra på väggen som vi sedan målade med kritor. Ett barn målar med sin krita inom huvudformen på myran. Pedagogen är med och benämner hur myran ser ut, räknar ben och tittar på kroppen och huvudet. Efter vilan är inte myran kvar på väggen men ett barn pekar och säger myra!

Digitalitet

Vi utforskar materialet (pinnar med mossa och löv) från vår mötesplats med ett digitalt webb ägg. Det är första mötet med detta ägg så barnen ville utforska själva ägget först. De trycker på knappen som tar bilder, de tittar på lampan och sätter fingret i den undertill. Vi tittar även på händerna genom ägget. Pedagogen frågar Vad ser ni? Gräs säger ett barn.

Något barn pekar på en spricka på bilden.
Vi kan se att barnen har fått möjlighet att utforska och använda sig av IKT, men även att de konkret fått uppleva material från mötesplatsen och hur det känns och ser ut.

Genom att barnen får möta ägget fler gånger kommer de få en djupare förståelse och erfarenhet kring material och digitalitet i och om sin omvärld.

”Att låta allt ta tid ser vi som en nyckel till hur vi bör framtiden idag.

Att både individer, gruppen och även miljön får tid på sig att komponera ihop. Det tar tid att lära känna sig själv, varandra och miljön.”

(s 16 Hoppfulla berättelser)

Avtryck

Som ett litet avslut i projektet ville vi göra ett avtryck ute i samhället och valde att göra något vid vår mötesplats. Vi dukar upp med uppblåsta ballonger, korkar, flaskfärg och tyg på ett bord. Då barnen har förtrogenhet i att använda sig av flaskfärg ville vi fördjupa den ytterligare med att tillföra ytterligare ett annat material som ballonger. Barnen doppar ballonger och korkar i färgen för att sedan börja trycka på tyget. Barnen upptäcker och pekar på att det blir färgtryck på tyget när de trycker. Några barn iakttar och står vid sidan av och tittar på när sina kamrater gör. De samspelar och har materialkännedom. De byter med varandra. Vi tar med barnens alster som de skapat tillsammans till mötesplatsen. Vi sätter upp tyget med avtrycken runt en lyktstolpe, barnen hjälper till att snurra tyget runt lyktstolparna.

Sammanfattning

Vi pedagoger tror att det som varit en bidragande faktor i barnens relationsskapande är att de har fått möta många olika material och att det har fått utforska i den takt som krävts för varje barn. Genom att vi har gjort det tillsammans och att det kollaborativa lärandet har varit i fokus under hela läsåret. Materialet är tillgängligt hela tiden och tilliten till barnen är stor. Vi pedagoger har varit närvarande och medforskande och vi har kunnat uppmuntra, utmana och stötta barnen i deras utforskande. Vi har tillsammans med barnen under hela läsåret återkopplat och reflekterat när vi haft frukststund/morgonmöte. Då har vi tittat tillbaka på bilder, filmer och samtalat om vad vi gör i projektet. Barnens tankar och åsikter lyfts fram under mötena och vi pedagoger bekräftar vad de berättar och säger.

Ateljén, vårt sinnesrum samt vår mötesplats är de miljöer som haft störst betydelse i projektet. Där har barnen fått möjlighet att få intryck, skapa uttryck och ge avtryck med hjälp av hundraspråkligheten i våra miljöer. Vi pedagoger ser en fördjupad kunskap i barnens materialkännedom. Då de arbetar med materialet på ett medvetet sätt.

Genom att vi i alla våra miljöer sätter upp bilder och dokumentationer utifrån projektets gång kan barnen kommunicera både till pedagoger, sina kamrater och vårdnadshavare. Bilder och dokumentationer sitter både på golv och väggar i barnens höjd för att de ska ha möjlighet att se dem. Avtrycken som vi sett att barnen skapat är att de känner sig trygga i alla våra miljöer, sina kamrater samt oss pedagoger. Barnen känner empati för varandra och har en lust att hjälpas åt. Vi pedagoger kan även se att det finns en stor tillit till sin egen förmåga att vilja utforska och upptäcka sin omvärld.

I vår omvärld, vi möter en ny plats-

Hemvist Lila

Inledning

Terminsstarten inledde vi med att bygga och skapa olika startmiljöer, där barnen fått vara delaktiga i utformning och varit ledande i att förändra samt fördjupa våra miljöer. Hösten startades med att vi byggde upp en inbjudande Läshörna, ett byggrum med klossar, djur och några figurer. Ateljé med plats för olika aktiviteter så som spel/pussel hörna, lera, en plats för att måla med tusch på golvet, staffli till vattenfärg och här tryckte barnen sina handavtryck till födelsedagsbilden. Det fanns även ett rolleksrum med köksutrustning och här inne var vår mötestrappa där vi samlades vid morgonmöten för att gå igenom dagens aktiviteter och inta en bit frukt. Miljöerna har sedan varit föränderliga och har under hösten anpassats efter både barnens intresse och behov samt efter vart projektet har lett oss.

Nu har vi har en levande ateljé där vi utmanar barnens fingerfärdighet, utvecklat deras spatiala förmågor med hjälp av pedagogiska material som stödjer det vi arbetar med. Vi har arbetat med olika material som tillåter barnen skapa med hela sin kropp. Vårt rolleksrum förändrades och blev ett rörelserum så vi har möjlighet att ge barnen mer rörelseglädje, där möbler och material är tillåtet att använda i leken på olika sätt. Vi såg att barngruppen hade behov av att få uttrycka sig med stora rörelser. Där används ofta lärplattan och projektor för att fördjupa vår undervisning. Vi har ett mindre rum där vi använder oss av ett ljusbord, som framhäver vårt material och vi kan presentera nytt material som tillsammans med ljusbordet ger en djupare upplevelse. Vi har även tillfört mer naturmaterial till vårt byggrum för att barnen ska få möta och använda naturen i deras lek och konstruktioner.

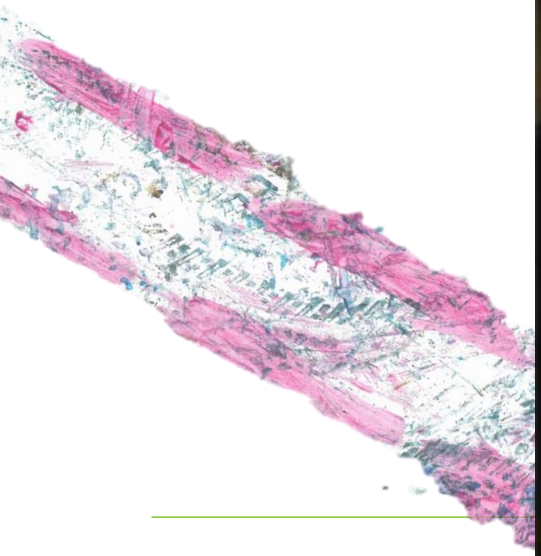

Köket är en mötesplats för alla våra barn på förskolan, i den miljön har vi skapat miljöer i rummet, där vi byggt upp miljöer som utmanar och är utforskande för barnen, en plats att kunna ta till när vi vill dela oss i mindre barngrupper. På hela avdelningen har vi även tillfört matematiskt material bland annat i form av siffror, antalsräkning och symboler. De nya miljöerna har gett verksamheten möjligheter till att fungera som en tredje pedagog där många av läroplanens delar finns tillgängliga för barnen. Den har även gynnat vår ambition i att kunna dela barngruppen i mindre grupper då det funnits flera miljöer som fungerat som mötesplatser. I miljöerna har vi även under hela hösten tillfört aktuell dokumentation i form av bilder som barnen kan återkoppla till. I hallen har det även tillförts ett dokumentationsbord, en mötesplats där barnen får uttrycka upplevelser och samtala med vårdnadshavare om förskolans undervisning.

Vi har satt tre olika rubriker på projektets arbete som har varit utmärkande för barnens utforskande; fordon i närmiljön, lutande planet och ljud, ikt och gestaltande.

Projektuppstart

Alla barn har fått ta med sin egen bild hemifrån av en plats som de har uppskattat, ett sommarminne. Sedan har vi satt upp dessa på vår dokumentationsvägg, där alla ska få ta plats och där bilderna är tillgängliga och ett förstärkande i barnets jag. Vi vill synliggöra och få alla att känna tillhörighet på vår avdelning.

Flera av barnen hade olika fordon som sommarminnen, ett intresse som även var synligt i barnens lekar på förskolan. Vi valde därför att starta upp projektet fordon. Varje barn har under ett möte fått visa sin bild och berätta vad som händer, ibland har pedagogerna fått stötta genom att ställa frågor eller vara med och berätta vad barnet gör. Efter den första presentationen kände vi att vi ville besjäla med att ta in fler fordon och introducerade dessa under presentationen av sommarminnena. Vi samlades på vår mötestrappa och pratade om bilderna samt lät alla barnen få pröva att köra med fordon. Allteftersom tiden gått har vi fortsatt våra presentationer av barnens sommarminnen och många av dem har en gemensam nämnare, fordon. Projektet har varit levande i våra miljöer hela hösten. Vi har tillfört och utvecklat miljöer som ska ge barnen möjlighet att uttrycka sig i olika estetiska uttrycksformer. Vi har sett att olika tillvägagångssätt ger barnen en fördjupad förståelse för projektets syfte. Barnens uttryckssätt och tankar ligger till grund för den undervisning vi vill ge barnen. Vi pedagoger använder oss själva som ett verktyg. Vi fångar intressen och skapar med hjälp av material lekvärldar som synliggör barnen och deras lärprocesser.

Hundraspråkligheten- olika uttrycksformer och känsloupplevelser som ger barnen en bredare upplevelse och ett demokratiskt förhållningssätt. Där vi ser alla barnen som kompetenta individer. Vi erbjuder bild, färg och form, gestaltning, Ikt, dramatisering, rörelseglädje samt utforskande pedagoger som är närvarande och uppmärksammar barnens intressen. Loris Malaguzzi

Fordon i närmiljön

Tidigt i projektet kunde pedagogerna se att barnens intresse för fordon inte bara fanns representerat i deras sommarminne utan även på vad som intresserade dem i deras närmiljö runt förskolan. Barnen befann sig ofta vid staketet vid parkeringen och reflekterade plus samtalade med pedagoger och varandra kring vilka fordon som fanns där. Åkgräsklipparen lockade barnen vid flertal tillfällen och pedagogerna tolkar det som att det var för att den kom så nära staketet och då kunde barnen bättre se men även höra ljudet bättre. Ljudet var även lockande för barnen när det blåstes löv på gården och barnen samlades vid staketet för att titta på. Pedagogerna fångade upp barnens intressen och satte upp fordonsbilder på staketet. Detta blev ett stöd för att kunna sätta ord på det barnen upplevde och bredda upplevelsen kring vad ett fordon kan vara.

Utifrån barnens nyfikenhet på omvärlden och deras sommarminnen så fortsatte projektet i riktning fordon. Barnen fick reflektera kring vad ett fordon kan vara. Först hade barnen inga idéer men efter att pedagogen gav ett förslag om att ett fordon kan tex vara en bil så började barnen komma med egna idéer. Tankarna kring vad ett fordon kan vara var väldigt olika och det visar att barnens egna erfarenheter spelar roll i att kunna tolka och förstå begreppet. Barnen tankar inspirerade även varandra i reflektionerna och de lyssnade på varandra och kom med egna idéer kopplade till det de andra barnen sa. Att reflektera kring begreppet fordon gav även en grund för barnen till nästa aktivitet, att leta efter och dokumentera fordon i vår närmiljö.

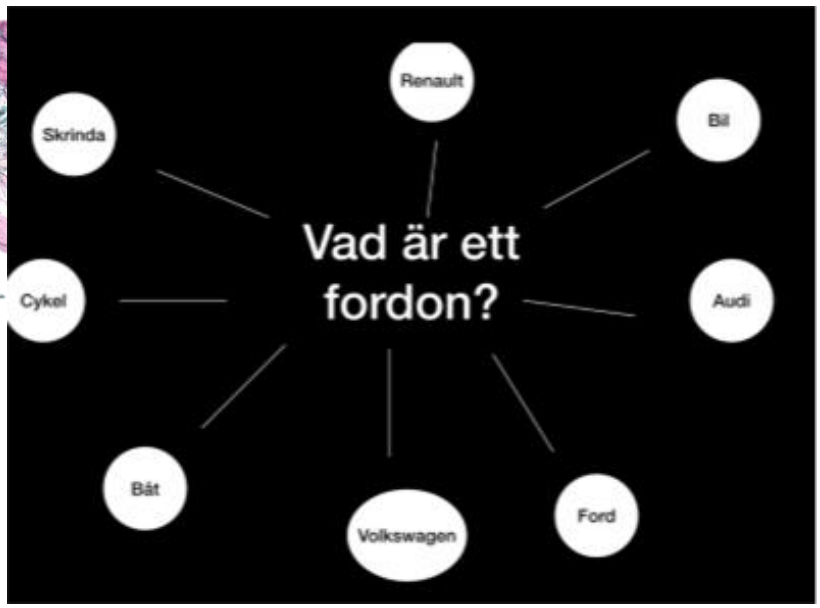

När vi letade efter fordon i närmiljön arbetade barnen två och två och fick använda sig av lärplattan för att fota ett fordon. Det barnen främst såg var bilar och det var också det de fotade av. Det fanns inte så många andra fordon i närmiljön vid det tillfället och det påverkade såklart vad de hittade. Bilderna som barnen fotade fick de sedan själva skriva ut och sätta upp i vår miljö. Barnen har visat och reflekterat kring bilderna vid senare tillfällen och de vet vilken bild de själva har tagit. Denna aktivitet har upprepats men då har det varit mer fokus på att hitta olika fordon och pedagogerna har dokumenterat det som barnen sett istället för att barnen fotat. Vid dessa tillfällen har barnen pekat och sagt vilka fordon de sett och uppmärksammat pedagogerna på det. Då har barnen sett bland annat bilar och lastbilar.

Lutande planet

I arbetet med fordon presenterade pedagogerna ett nytt material, flaskfärg. Barnen stod vid ett fyrkantigt bord med papper på och pedagogen droppade färg på papperet. Barnen körde sedan med bilarna i färgen. De upptäckte att det blev spår och skapades olika mönster av däcken. Barnen körde runt på bordet men det gick inte köra runt hela vägen då bordet stod mot en vägg. Detta skapade en del konflikter då de var tvungna att vända sin bil.

Till nästa tillfälle med samma aktivitet, bilar och färg, så möttes barnen då istället av ett runt bord då de tidigare velat köra runt. Vid detta tillfälle fanns även en planka ner från bordet som ett lutande plan. Färgen fanns även i en låda så barnen kunde doppa själva. Detta blev en ny erfarenhet och ett nytt sätt att få göra samma aktivitet fast på ett nytt sätt. Vid detta tillfälle så fortsatte barnen att skapa mönster med däcken på papperet, som de gjort tidigare. Men denna gång körde de även ner för en planka. Det bildades hjulspår på plankan och barnen körde även uppåt på den. Den här plankan har funnits kvar i miljöerna och barnen har utforskat den vid flera tillfällen med bilarna. De använder kraft för att få upp den och släpper bilen när den ska åka nedåt.

Pedagogerna ville fånga upp barnens utforskande av det lutande planet men samtidigt koppla ihop det med barnens sommarminnen och projektets syfte att utforska sin omvärld. Vi gick till ett lutande plan (en backe) som finns i vår närmiljö och hade med oss olika fordon för att utforska.

Barnen upptäckte att bilarna inte alltid åkte nedåt av sig själva utan ibland behövde kraft i form av en knuff för att åka nedåt. ”den burnar, säger ett barn”.” Man måste ha fart” säger ett annat. Ett barn går och bär på en båt, den fick en hård knuff för att kunna åka nedåt i backen. Efter en stunds utforskande av lutande planet med bilarna så börjar barnen istället att springa upp och ner för backen. De kämpar uppför backen springer fort och rullar nedåt.

För att skapa variation och lägga fokus på olika lutningar så fortsatte vi att utforska lutande planet. Variationen bestod två plankor där den ena lutade mer än den andra. Barnen ficka ställa hypoteser kring vilken planka som fordonen skulle åka fortast på. Barnen var avvaktande i sina svar och funderade en stund, sedan pekade ett barn på den plankan med minst lutning. Då pekade även flera av de andra barnen på samma planka. Vi testade att köra och barnen provade flera gånger, ändå blev svaret detsamma. Pedagogerna fångade upp lär tillfället och fortsatte utforskande av lutande planet fast med friktion. Vi tog fram ett papper och frågade barnen om det kunde åka. ”nej, det kan inte åka för det är ingen boll”, svarar ett av barnen. Vi provade då att rulla ihop ett papper till en boll och ett papper som var platt. Bollen rullade men papperet låg kvar på plankan. Plankorna stod sedan kvar utomhus på eftermiddagen. När vi kom ut igen sprang ett av barnen direkt till den plankan med den höga lutningar och sa, ”jag ska köra på den här för den går fortast”, när vi frågade varför den går fortast svara barnet. ”för den säger vroom”.

Gestaltande, ikt och ljud

Under hela projektet har vi sjungit mycket tillsammans med barnen, både sånger utifrån deras önskemål, men även sånger kopplat till projektet. Tex ”tingelingeling tåget går”,” hamra och spika och bygga en bil”, ”en liten båt blir ofta våt” och en ”kulen natt”. Vårdnadshavare har återkopplat till oss pedagoger och berättat att barnen även sjunger dessa låtar hemma.

Under flera tillfällen har vi även provat olika ljudmemory, där pedagogerna spelade upp olika fordonsljud där barnen fick gissa vilket fordon som lät. Vi började med ett tåg och alla barn kände igen det ljudet och gissade tåg. Vi provade vidare med motorcykel och det ljudet trodde de olika, en del trodde bil, en racerbil och några mopeder. Vi gjorde den här aktiviteten vid flera tillfällen och barnen blev snabbt vana vid vad de skulle göra och började gissa med en gång. Barnen fick även prova att själva låta som de fordon vi hade hört. De behövde stöttning i hur ljudet lät och vi tog hjälp av lärplatta för att lyssna och sedan härma. De började låta försiktigt och sedan högre och högre.

Ljuden spelades in på ljudknappar och tillsammans med en bild på fordonen finns de i våra miljöer.

> ”För barn är det lek i sig som är viktigt. I lek får barnen möjlighet att imitera, fantisera och bearbeta intryck. Lek stimulerar fantasi och inlevelse. Lek kan också utmana och stimulera barnens motorik, kommunikation, samarbete och problemlösning samt förmåga att tänka i bilder och symboler. Därför är det viktigt att ge barnen tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva” Lpfö18

Projektorn har använts som ett verktyg i projektet. Men den har barnen kunnat prova att åka de olika fordonen. De åkte båt inspirerat från ett sommarminne. Barnen kommunicerade och samspelade matematik kring vilka platser i båten de skulle ha. Två ville sitta längst bak, två andra längts fram. De ska köra fort. Någon ville sitta på kanten men fick akta sig för att inte trilla i för det kan vara hajar i vattnet. De inspirerade varandra till hur de kunde hålla i ratten för att styra båten och barnet vars sommarminne det var berättar att det är mamma som kör fort, de andra barnen inspireras och tycker också att det är deras mamma som kör fort.

Barnen upptäcker detaljer i filmen som att flaggan fladdrar och det är fascinerande att det blir så mycket skum bakom båten.

Barnen har även provat att åka brandbil, spårvagn och berg och dalbana. De har då suttit i en hylla med olika fack. Barnen har efterfrågat denna aktivitet många gånger och den har varit en del av deras lekar där en del har varit de som kör medan andra varit passagerare. De har pratat om vart de ska åka och att de ska ha biljetter.

Hur projektet hålls levande

För att hålla projektet levande och för att ge barnen möjlighet till att kunna reflektera samt att fördjupa sitt undersökande så har fordonsaktiviteterna blivit kvar i miljöerna. Det finns flera olika fordon, bilder på fordon, lutande plan och nu även ris på ljusbordet där barnen skapar mönster, lastar, samspelar och kör med fordonen. Barnen efterfrågar också flera av de aktiviteterna vi gjort i projektet som tex måla med bilar och koppla upp projektorn för att köra fordon. Miljöerna fungerar på så sätt som en tredje pedagog där barnen får inflytande över sin del i projektet.

”Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera.” Lpfö 18

Vårens uppstart - fokusfrågor

Under uppstarten av våren höll vi höstens projekt med fordon levande genom att låta barnen upptäcka fordon tillsammans med riset. Barnen har under våren lastat, kört, gömt och öst samt hällt tillsammans med fordonen. De har även själva tillsatt annat material som muggar, koppar, skedar, spadar, burkar och väskor. De har fyllt och använt artefakterna för att få upp riset. Dokumentationen har funnits tillgänglig för barnen i miljöerna för att kunna återkoppla till hösten. De ser ofta sig själva på bilderna. När pedagogerna har ställt frågor om bilderna har barnen återberättat vad vi gjorde. Ett barn ställde alla olika fordonen på rad och sa. ” Titta vad många fordon jag har. ” För att kunna se barnen och ha en bättre möjlighet till att kunna följa varje barns enskilda intresse samt utveckling så valde vi tidigt att dela gruppen i två fasta delar. Detta gav även varje barn större möjlighet till att få fokus på sitt minne när de presenterade det. Våren fortsatte därför i två grupper, röd och lila grupp, där vi dels fokuserade på sommarminnen även på att fördjupa barnens omvärld. Vi valde att jobba utifrån vår fokusfråga

Hur upptäcker barnen en ny plats och hur utvecklas barnens undersökande över tid, av samma plats?

Minnen som inspiratör

Under vårterminen fortsatte vi att presentera och reflektera tillsammans med barnen om deras minnen. Det vi pedagoger har uppmärksammat är att barnen ofta hämtar sina minnen från väggen och vill visa samt berätta om dem vid flera olika tillfällen. De visar en stolthet och glädje över att få ta plats med sin bild i miljön genom att uppmärksamma varandra och pedagoger om sina minnen. Bilderna har varit inspiration till att uttrycka sig kreativt på olika sätt, bland annat i lekar och i ateljén. De barn som har haft fordon som minnen har efterfrågat att projicera på vägen och åka med som vi gjort under hösten. Denna teknik har förstärkt leken och varit en tillgång. De har samspelat i dessa lekar och åkt många tillsammans.

Ett minne var kopplat till vatten och i bakgrunden syns en båt. Barnen lägger mycket fokus på båten och vill köra båt. Vi välter en hylla och barnen använder rattar för att styra. De tittade på varandra och härmade varandra. Barnet som presenterade sitt minne satt vid sin ratt hela tiden. De lekte att de ramlade ur och simmade. -Hajen kommer ropade någon och de hoppade i båten. Ett barn hämtade en spade och slog med och sa hajarna är borta. Vi följde barnen i deras lek och tillsatte hajar i projiceringen. Ett barn visade med sitt finger, det var små fiskar som vi såg sa ett barn, vi la till film med små fiskar. Hajleken har pågått under hela våren, i olika rum, både inomhus och utomhus. Vid däcken utomhus var det öar och sandlådan var hajar. Barnen vill rädda varandra i leken.

Koja

Ett annat barn hade koja som minne. Vi ser att det finns ett stort intresse hos barnen kring kojor och ser i barnens lek att de tycker om att bygga och konstruera. Vi pedagoger vill ta vara på barnens intresse och låter barnen få vara ledare och vi pedagoger följer och är delaktiga i barnens lek. Ett av barnen presentera sitt minne med koja, vi andra lyssnade in och pedagogerna dokumenterade vad barnen sade och ställde relevanta frågor som fördjupade barnens tankemönster. Pedagogerna ger barnen ett expansivt språk, för att barnen skall få upptäcka kopplingar utöver den aktuella situationen. Barnen berättar kring sina erfarenheter om kojor, de pratar om materialval vid koj-bygge. Vid presentationen av första minnet med koja så vill barnet som presenterar vara i vår naturmiljö. Vi sätter upp bilden på minnet så att alla barn kan se. Sedan sätter barnen igång att börja bygga. De byggde på ett fyrkantigt bord med naturmaterial och den rekvisita som fanns i byggen, bordets fyrkantighet stöttade barnen i deras bygge. Ett av barnen började bygga en koja i kuben, hen byggde på höjden och tog egna initiativ. Vi har uppmärksammat att barnen gärna vill hjälpa till, de intresserar sig för verktyg som skruvdragare och hammare. Barnen är delaktiga när vi pedagoger tar fram tekniska verktyg och vill gärna vara delaktiga och hjälpa till.

Vid den andra presentationen av minne med koja presenterar barnet sitt minne inför kompisarna under morgonmötet. Under presentationen var det stenar, pinnar och växter som var i fokus. En pedagog frågade barnen vad en växt är, då svara barnen att det är en rosa blomma och ett träd. De pratade om stora och små växter, barnen använde sitt kroppsspråk för att förstärka stor och liten. På barnets minne var ett syskon med i bilden, vilket blev ett samtalsämne och relationen med syskonet var viktigare att prata om än själva minnet. Barnet söker ofta upp sitt syskon på förskolan och vi ser att relationer mellan barnen är viktiga för de. Vi valde att låta barnet få bygga upp sitt minne utomhus i vår ute bygg tillsammans med kompisarna. Pedagogernas la tyg över kuben i ute byggen, barnen samlade jord och pinnar samt träbitar som de la på duken. De byggde en ramp intill kuben. Barnet som hade minnet var en ledare och visste precis hur hen vill ha det. Hen var mån om att alla skulle hjälpa till men det skulle vara på ett visst sätt.

Röda mötesplatsen

Vi började med att bege oss ut i närmiljön där vi hade som mål att hitta en plats där vi kunde stanna under en längre period och utforska platsen. Vi gick till det röda huset, som ligger en liten bit utanför förskolan. Vi uppmärksammade att barnen fascinerades av platsen och valde därför att ha den som vår mötesplats. På vägen till det röda huset såg barnen hjortar, de såg en koja i skogen, där två av barnen hade koja som sommarminne, flera av barnen uttryckte att de har kojor hemma. Ett av barnen uppmärksammade att det fanns en damm intill huset. Barnet uttryckte att hen vill gå till dammen och fiska, varpå ett av barnen instämmer och säger att det vore gott att ta med choklad till dammen och ett annat barn tillägger och säger att det vore gott med jordgubbar. Barnen pratar om olika upptäckter. De ser att det står en tomte bredvid huset, tomten blev ett återkommande samtalsämne och är det första barnen vill undersöka när vi besöker mötesplatsen. De försökte komma in i huset via den blåa dörren, barnen försökte lösa problemet med att använda sig av granris, som nycklar. Detta upprepades vid ett flertal tillfällen, barnen försökte med olika pinnar att ta sig in och de pratade ofta om nycklar och dörren. I barnens lekvärld var det tydligt att det fanns en dörr på mötesplatsen och att barnen vill öppna dörren, de tar till olika material och försöker öppna dörrar på förskolan. Barnen hjälps åt att försöka öppna dörrar och löser tillsammans, vilket vi ser i barnens samspel.

På mötesplatsen ville barnen ofta röra på sig och har ett behov av att använda sina grovmotoriska rörelser, så de gick till backen bredvid huset och började rulla nedför. Detta upprepas ett flertal gånger. En del barn iakttar, vissa vågar utmana sig att rulla. Vid ett senare tillfälle tog vi till musik, vi dansade, sjöng och pedagogerna rullade tillsammans med barnen, detta gjorde att fler barn vågade testa att rulla. Några av barnen försökte rulla uppför backen, de utforska med hela kroppen.

Vi återkopplar till besöket på vår mötesplats och utmanar barnen i estetisk uttrycksform. Vi skrev ut bilder från vårt besök på mötesplatsen och satte upp i våra inomhusmiljöer för att barnen skall kunna reflektera kring de. Sedan projicera vi upp bilden och barnen fick tillsammans måla av bilden på ett stort papper. De målade med flaskfärg i de färger som de själva tyckte var passande, som de associerade till huset, de valde blå, svart och röd färg. Ett barn berätta att hen måla med blod.

Enligt läroplanen står det att barnen skall få möjlighet att uttrycka och kommunicera upplevelser i bild, form, rörelse, drama, sång, musik och dans (Lpfö18).

Lila mötesplatsen

Vi började att ge oss ut i närmiljön för att hitta en plats där vi kunde stanna under en längre period och ha som mötesplats för den lila gruppen. Under denna promenad fick barnen många nya intryck av många olika saker. De rullade i backar, de såg hjortspår som de följde och var nyfikna på busskuren. Barnen upptäckte även en ekorre som kom springande över gräset. De sprang nyfiket fram mot ekorren för att titta närmare men ekorren försvann då upp i ett träd. Flera barn samlades vid trädet för att få syn på ekorren. Vi gick vidare och stannade upp vid en skogsdunge där utforskade barnen platsen. Denna plats ligger vid viadukten en skogsdunge där det ligger en bäck bredvid. Barnen får i uppdrag att samla in pinnar att ta med till förskolan för att måla. De väljer gärna stora pinnar och samarbetar för att kunna lyfta den med sig. Tillbaka på förskolan projicerade vi upp bilderna från promenaden för att kunna reflektera kring. Barnen hade svårt att se vart ekorren var på bilderna då den var gömd i trädet och de uttryckte att de inte visste vad som gömde sig i trädet. När vi förstorade bilden fick ett av barnen syn på ekorren. När vi ska måla pinnen uppmärksammar barnen att det fanns ett hål i en gren som var av stort intresse, något barn hämtade en ficklampa för att se in i hålet. Alla barnen visade ett stort intresse av hålet. De hittar nu fler hål i väggen där bilden är projicerad. Det vita på pinnen funderade de över och konstaterade att det var snö. Ett barn är med och dokumenterar med lärplattan. Barnen gjorde sedan avtryck på pinnarna genom flaskfärgen. Pinnarna fick ligga kvar för att möjliggöra för de barn som ville prova igen, för de barn som inte varit där men även för de barn som varit mer observerande i aktiviteten och änn u inte provat.

Pinnarna som färglades fick vid senare tillfälle barnen själva sedan ta med tillbaka till mötesplatsen. Barn och pedagoger valde tillsammans ut olika platser där pinnarna skulle få vara kvar. En del barn var mer drivande än andra, de bar stora pinnar hela vägen från förskolan till mötesplatsen och hade en tanke med var den skulle stå. Flera av pinnarna blev lutade mot olika träd och där stod gjorde de ett avtryck.

Gestalta sin tolkning

Några barn fick möjlighet att använda sig av ett annat språk, att skapa ekorrar i rödlera. Vi la bilder på ekorrar framför barnen och bad dem att se om de själva kunde göra en ekorre. Ett barn kollade på leran bad en pedagog att lägga leran på ekorre-bilden. Sedan var hon nöjd och gick. Hon gillade inte att ta i leran utan ville ha playdoo istället. Två av barnen hade inte mött leran så många gånger och utforska och upptäckte leran på sitt eget sätt. De plattar lera, rullar och delar och lägger delarna i högar. De gjorde det genom att känna med händerna men använde sig inte av ekorre-bilderna. Leran har lockat barnen mycket under hela våren och varit tillgänglig för dem. Barnen har fortsatt sitt undersökande fast utan bilderna. Vi provade även att byta ut rödleran till grålera då den är mindre kladdig för att locka det barnet som gick iväg. Detta gjorde att det barnet vågade använda fingrarna för att bryta bitar av leran. De bakar mycket kakor och pannkakor men har även tagit dit fordon och lastar leran i dem och kör till varandra och lastar av.

Vi fortsätter att gå till mötesplatsen, på vägen dit ser vi att det är många hjortar. Barnen pratar om vilka hjortar som har horn. De säger att älgar, getter och tomtens renar har horn. På mötesplatsen ligger det många hjortar men de går iväg när vi närmar oss. Tåget kommer när vi är där, barnen gissar vart det kommer ifrån. Barnen gungar på pinnar som ligger över en stock. De sitter och gungar på var sida. De utforskar hävstångsprincipen. De lär av varandra genom att härma hur de gör. De sitter mitt emot varandra och samspelar, de provar även själva men upptäcker att då gungar inte pinnen. Ett annat barn provar men sitter stilla och låter det andra barnet få pinnen att gunga. Pinnen går av men de fortsätter att försöka gunga. De lägger sig på pinnen istället (tillsätter mera kraft) att kunna få den att lyfta på andra sidan.

På mötesplatsen finns även bäcken. Detta lockar först ett barn som går dit. Barnet tar pinnar för att fiska och provar olika längder på pinnarna för att nå. Först försöker barnen undvika att kliva ner i vattnet, sen går en pedagog att över bäcken och barnen försöker samma sak men når inte över och börjar istället att utforska genom att gå i bäcken. De går, plaskar, någon ramlar. Vattnet är mycket spännande för nästan alla barnen. De inspirerar varandra i sitt utforskande. Flera börjar använda pinnar för att fiska. När vi går tillbaka till förskolan ser vi hjortar igen. Barnen pratar mycket om att de är fina. De kallar dem för hjortkompisarna och säger;

Hjortar är fina, men jag vill inte ha en puss.

För att reflektera kring platsen och barnens tankar om den så använder vi oss av vaxkritor och vattenfärg som ett språk. Vi la bilder från platsen på ljusbordet med ett papper över. Barnen tittar och reflekterar kring vad de ser. De ser att de gungar och visar med kroppen hur de gjorde. För att uppmuntra barnen att uppmärksamma hur platsen ser ut ställer pedagogen frågan – hur ser platsen ut? Vad ser ni på bilden? Genom att måla det de ser så börjar de även upptäcka detaljer från platsen som vad de gör, vilka färger de ser. De pratar mycket om västen som lyser tydligt genom papperet. Vaxkritor och vattenfärg var ett nytt möte för barnen, där de fick möta ett nytt sätt att uttrycka sig på men även ett nytt material i ateljén. (bild när barnen reflekterar)

Då bäcken och vattnet intresserat barnen vid mötesplatsen så fick barnen möjlighet att testa flyta/ sjunka med naturmaterial. De pratade mycket om vad växter är. Ett barn visar en sten men även mossa. – mos säger ett barn flera gånger. – ja mossa säger pedagogen. De kastar stenarna i vattnet och använder pinnarna för att plaska. Det som fångar barnen mest är att det droppar från en kran under baljan.

Ett barn undersöker att det droppar under baljan. Han tittar och skruvar på kranen. Det börjar forsa ut vatten. han tittar upp på pedagogen och ler men ser lite förvånad ut. Pedagogen säger att han ska skruva åt, han skruvar och först forsar det mer men han provar och testar och lyckas stänga av vattnet. Han tar en kanna som pedagogen gett honom och häller tillbaka vattnet i baljan. Han fortsätter att skruva och fylla på kannan och hälla i baljan.

Vi ser att de undersöker de olika naturmaterialen på olika sätt som kasta, plaska, klämma. De undersöker tekniken i kranen och skruva.

Bland fiskar och hajar

Under våra reflektioner såg vi i båda grupperna att barnen var intresserade av fiskar och vatten. De pratade om att de ville fiska, använde pinnar som spön, de ville gärna gå till bäcken och frågade efter den. De öste och hällde i vattenpölar ute. I leken har det även fortsatts att leka om farliga hajar efter presentationen av ett av minnen. Den leken har många barn varit delaktiga i och den har lekts både inne och ute. De leker att hajar kommer och de måste upp på en båt. Vi valde därför att följa barnen intresse men även att samarbeta i grupperna. Vi projicerar fiskar på golvet, det var ett bra sätt att fånga barnen, de kom in och gick på fiskarna. Ett barn hämtade en låda och använde som båt och körde över fiskarna. Det barnet har båt som minne. Ett annat barn tillförde en låda och de samspelade

och lekte och fantiserade att de är en rymdraket. De sa att de skulle åka till stranden och att fiskarna tar mig. De la ut olika saker som fiskarna kunde äta, de vet att fiskarna behöver mat och vad kan fiskar äta? En låda kan bli något annat och byta skepnad, de hade en plats de ville ta sig till och lekte på platsen.

Barnen erbjöds även att skapa alster i ateljén. Detta gjorde vi bredvid projiceringen. Barnen klippte ut utskrivna fiskar. Det var en utmaning för flera barn att klippa, men vi kunde ändå se att flera barn kunde tekniken att det har varit fördelaktigt att de har haft möjlighet att arbeta med klippning under hela året då det varit tillgängligt i miljöerna. De fick sedan använda vattenfärg, här utmanade vi barnen I att blanda själva. De tog väldigt mycket vatten (ibland bara vatten) och pedagogerna fick stötta upp och visa hur de kunde ta mer färg på penseln för att få en kraftigare färg på papperet. Barnen tillförde sedan själva sina fiskar på projiceringen, de la dem på vattnet på golvet. För att jobba vidare med våra mötesplatser kopplat till arbetet med vatten och fiskar så gick vi till de rödas mötesplats. Barnen får en uppgift, att samla pinnar att använda som fiskespön. Efter att vi samlat pinnar på mötesplatsen gick vi till en närliggande damm, där alla barn fick möjlighet att testa på att fiska. De fångade löv på pinnarna och sa att de fick napp. De pinnar vi plockat och använt i dammen tog vi med till förskolan. Vi valde att låta barnen få måla fiskespöna, vi dukade upp ett bord utomhus med flaskfärg. Vi valde att ta en lång och en kort pinne för att se hur barnens matematiska begreppsuppfattning är, barnen benämnde att de ville ha en kort pinne men några andra förstod inte kort och lång utan benämnde stor och liten pinne istället. Barnen använde sina målade fiskespön och klippte snören som knöts fast med en målad fisk på och använde dessa i sina lekar.

Barnen och pedagogerna färgade riset blått för att likna vatten och använde sina nya fiskespön för att fiska i poolen. Denna miljö fanns kvar under hela våren och barnen har använt sina spön i sina lekar. Miljön har även fått fiskbilder för att inspirera till lek och lärande hos barnen.

Sista besöket på mötesplatsen tog barnen med sig sina spön för att göra ett avtryck. De gick direkt ner i bäcken och fiskar. – det är en haj säger ett barn. Barnen samspelar genom att följa efter varandra i bäcken. Vi pratar tillsammans om vad för fiskar som kan finnas i vattnet. Barnen fortsätter i samma lekar som de gjort vid tidigare besök och även med samma lekkamrater. Gör ett barn något följer ett annat efter. Vi gör sedan ett avtryck genom att lämna kvar några spön på platsen. För att knyta ihop projektet och grupperna avslutar vi med en fest. Barnen skriver inbjudningskort. De använder sig av blyerts och skriver på sitt sätt. De gör streck som ska likna bokstäver. Det blir många inbjudningskort och barnen diskuterar vad de ska göra på festen. – jag ska ha kalaskläder. Det ska vara paket. På festen får alla barn varsitt kort och de använder sina spön i en fiskedamm. Barnen fiskade upp strutar med popcorn och avslutade med att få titta på en kort film. Barnen visade glädje över fiska genom att skratta och visa varandra, gemenskap där alla deltog.

Pedagogernas tankar – intryck uttryck avtryck

Under hela höstterminen och vårterminen har barnens minnen varit levande och gett intryck hos barnen, dels när vi presenterat minnena och gestaltat de på olika sätt. Men även under hela dagen har barnen reflekterat och uttryckt sina minnen och varandras i olika uttrycksformer, både i ateljén samt i leken, både kring fiskar, båtar och kojor. De har visat en stolthet över sina minnen och ofta har de refererat till sina egna erfarenheter kring sina minnen och sina egna upplevelser. Barnen har ofta valt själva när de vill reflektera och pedagogerna har fångat dessa stunder som barnen själva väljer. Reflektionerna har även blivit mer intressanta för barnen när de samtidigt uttryckt sig med sin kropp, som exempelvis måla. Pedagogernas närvaro har varit avgörande för barnens meningsskapande, att vi har funnits nära och stöttat barnen i lek och samspel.

Barnen har i projektet fått möta sin omvärld på olika sätt. De har varit på olika mötesplatser där de undersökt med hela sin kropp och tillsammans med varandra. Vi kan se att de använder sig av ett kollegialt lärande där de inspirerat och fått intryck av varandra till utforskande och lekar. De har också fått möta sin omvärld med hjälp av 100språkligheten. Barnen har bland annat fått uttrycka sig med lera, färg, musik, rörelser, bygg och konstruktion samt matematik.

”En viktig del av ett utforskande arbetssätt är alltså att organisera miljöer som tillsammans med olika frågor som barnen ställer sig bjuder in till ett kollaborativt undersökande. Att ta in olika kreativa uttrycksformer kan ge nya dimensioner till lärandet när man undersöker ett fenomen tillsammans med barnen.” (Elfström m.fl. 2008, Åberg och Lenz Taguchi, 2005.)

Vi kan se att projektet gett avtryck hos barnen bland annat i deras verbala språk. De använder sig av nya begrepp som exempelvis olika matematiska begrepp, fordon och det nappar. Fordonen använder de sig fortfarande av i leken, de kör på lutande planet, använder de i leran och i riset. Mötesplatsen har även gett avtryck på gemenskapen i gruppen. Vi upplever att barnen samspelat och byggt upp fler tillitsfulla relationer till varandra när det funnits en gemensam plats och gemensamt utforskande under projektets sista tid. Att besöka samma plats under en längre tid har gett barnen möjlighet att även skapa en relation till platsen. Den har gett avtryck hos barnen och de efterfrågar att få gå till mötesplatsen och vet vad de kan göra där. När vi kommer dit börjar de ofta med att göra samma sak som förra gången. Ofta har de hamnat vadande i bäcken för att fiska, men även kastat och samlat löv. De expanderar sedan sitt utforskande av platsen och hittar nya saker att undersöka och prova. De inspirerar och tar efter varandra till att prova nya saker. Projektet hålls levande tack vare barnens fantasi och kommer att fortsätta hållas levande under sommaren och in under nästa termin. De processer som barnen leder oss in i kommer fortsätta skapa mångfald i lärandet.

Hemvist Gul

Inledning

Innan sommaren fick barnen och vårdnadshavarna i uppgift att dokumentera en plats som är betydelsefull för barnet. Barnen har sedan tagit med sin sommarminnesbild till förskolan.

Dessa fick barnen sedan sätta upp på den gula dokumentationsväggen så att de skulle bli lätt åtkomliga och skapa möten och nyfikenhet och dialog mellan barnen.

Som en inledning fick barnen frågan om de ville intervjuas med några frågeställningar som pedagogerna hade formulerat. Barnen fick enskilt berätta om sin plats med hjälp av frågorna:

Kan du berätta om den här platsen?

Vad är det för plats du tycker om att vara på?

Vad tycker du är roligt att göra här?

Vad känner du när du är på den här platsen?

Projektuppstart

Barnen godkände att vi gjorde en ljudupptagning kring det de berättade. Ljudupptagningen var betydelsefull av den anledningen att vi pedagoger skulle få möjlighet att kunna gå tillbaka och lyssna kring detaljer i det barnen berättar samt att barnen skulle få möjlighet att spela upp sin ljudupptagning för de andra barnen när de presenterar sitt sommarminne inför de andra barnen. Pedagogerna iakttog även att barnet som presenterade sommarminnet kunde delge ytterligare berättelser kring det de hörde och såg. Ljudupptagningen blev ytterligare ett verktyg som berikade deras berättande kring sommarminnet.

Parallellt med sommarminnet har material och miljöer introducerats.

Presentationen av sommarminnen

Barnen fick ta med bilderna till morgonmötet och vi projicerade upp dem på väggen.

Ljudupptagningarna från sommarminnena har presenterats samtidigt som sommarminnensbilden projicerades upp. Under morgonmötet lyssnade vi igenom det barnet berättar och ibland var det viktigt för barnen att få lyssna fler gånger. Efter presentationen frågar pedagogerna om det finns något mer som barnet vill berätta kring sin plats. Oftast fylldes upplevelsen av platsen på, hur det kändes och vad som finns med på bilden ibland också vilka personer som är med på platsen.

Under denna stund uppmärksammade vi barnen på frågor. Samtal kring vad en fråga är blev viktiga och barnen fick testa sig fram. Ibland handlade återkopplingen från kompisarna om egna erfarenheter kring platsen men också mer slutna frågor som innebar ja eller nej som svar.

Exempel från presentationer där erfarenheter delges är bland annat en plats med snäckor och strand. Här märkte vi en igenkänning från de andra barnen. De pratade om hur det kändes när man går och att det känns som slime. Ett annat sommarminne är platsen från en båt, där bada var ett stort fokus. Här diskuterade barnen om det djupa vattnet och båten.

Efter presentationen av sommarminnet så får barnen välja en av våra miljöer att få återgestalta något ur sin sommarminnesbild, antingen något konkret som var med från platsen eller en känsla som de upplever när de tänker tillbaka.

Eftersom större delen av gruppen är nya på hemvisten har det varit viktigt att lära känna miljöer och material för att kunna känna trygghet och kunna se och påverka det material som finns. Därför har denna aktivitet varit berikande för barnen då de kunnat välja en miljö som de vill återskapa platsen på samt att vi utmanar andra barn som inte väljer den aktuella miljön för möjlighet att testa på det material som finns där.

Miljöer och material

Under tidens gång kunde vi pedagoger se att barnen tagit sig an miljöerna på ett mer mångfacetterat sätt då vi använt oss av miljöerna i presentationer. Vi ser att barnen utmanar sig själva samt med stöd av pedagoger genom att ta del av bilder som inspirerar till bland annat byggen. Under terminen har pedagogerna även utvecklat miljöerna för att utmana barnen i matematik. Inspirationsbilder har satts upp i storbyggen där man kan utmanas i mönster och form samt begrepp för geometriska former.

Akvarell

Vi har även arbetat vidare med sommarminnena genom att barnen fått måla sin plats i akvarell. Barnen har utgått från sin sommarminnesbild och valt att gestalta något från platsen som de inspireras av eller att måla av bilden på platsen. Barnen har arbetat med att hitta konturer i bilden för att sedan fylla i med akvarellfärg. Barnen har fått testa att undersöka vilka penslar som passar bäst till de detaljer som de har ritat innan. Pedagogerna uppmärksammar barnen på de siffror som finns på penseln och vad de kan betyda. Barnen ser att några penslar är tunnare och andra tjockare och testar sig fram vilka som passar bäst till det de målat. Pedagogerna observerade att barnen utforskade akvarellens egenskaper genom att till exempel arbeta med kontraster i form av ljust och mörkt och att de ibland var viktigare än att sätta färg på sina alster.

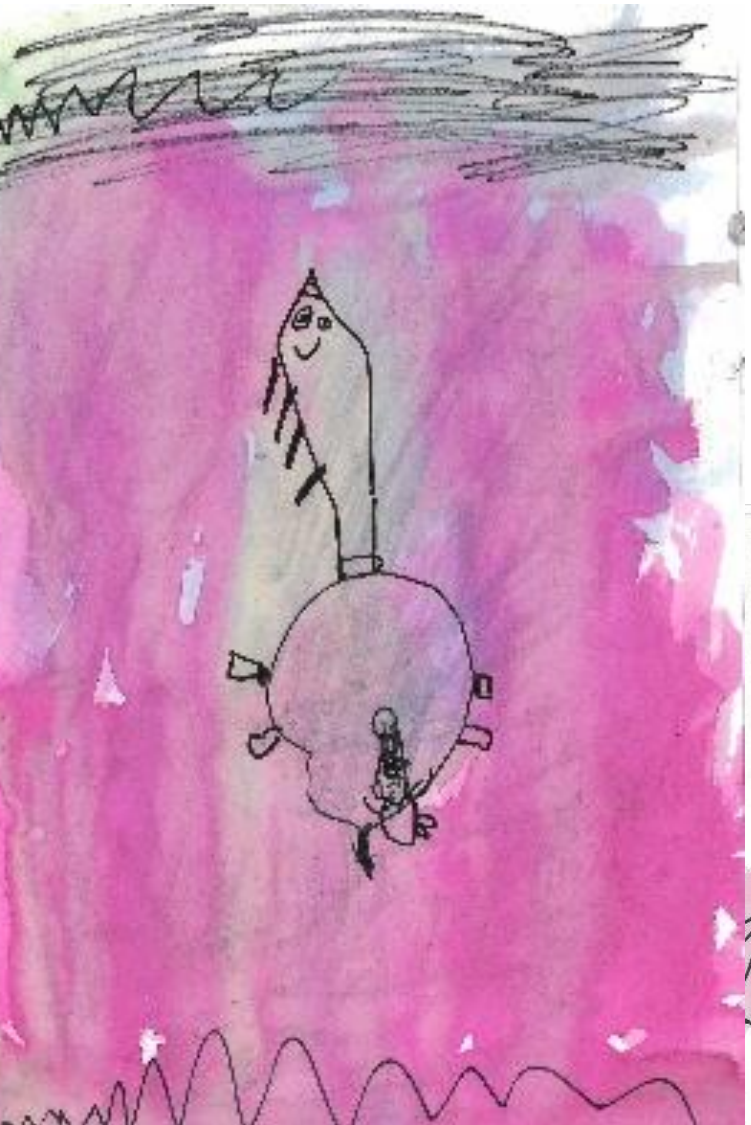

Byggen

Byggen har varit en betydelsefull plats att samlas på både i projektet och den fria leken. I projektet har byggen använts till att återgestalta barnens minnen. Magnatailes är en plats i byggen som barnen tagit sig an och pedagogerna har sett en progression i hur barnen använder materialet. Under början av terminen byggde de mycket utifrån ett ovanifrån perspektiv för att sedan bli tredimensionellt. Barnen har använt de geometriska formerna genom att skapa och sätta ihop. När någon av formerna tagit slut har barnen satt ihop nya former för att kunna utveckla sina konstruktioner. Exempel är när kvadraterna tagit slut och barnen inspirerats av varandra genom att sätta ihop två trianglar för att bilda en kvadrat och på så sätt komma vidare i sitt bygge.

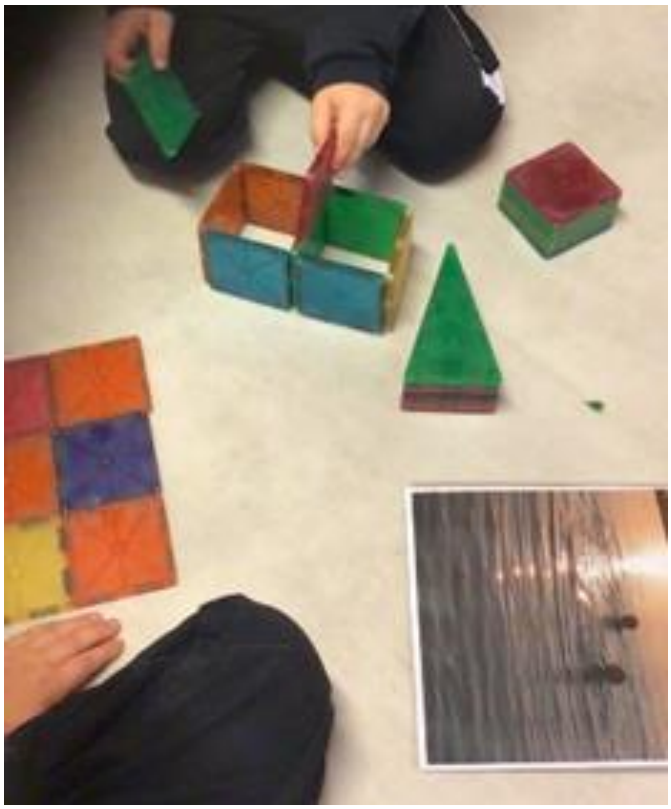

Byggen har även varit en plats där konstruktioner har kunnat sparats och få ta plats i olika lekar genom att till exempel barnet kunnat fortsätta bygga vidare på till exempel en koja som skapats i storbyggen med hinkar och kuber. Här har samspelet mellan barnen varit i fokus och rolleken har varit centralt. Detta har även lett till att kamratkulturer i gruppen har stärkts och utmanats genom att hitta nya konstellationer i gruppen.

Inspirationsbilder i form av egna byggen stöttar barnen i deras utforskande och de ser varandras byggen och inspireras vidare i sin lek.

Vilka avtryck har sommarminnena satt?

Under terminen har barnen haft tillgång till sina sommarminnesbilder på reflektionsväggen som är en av våra mötesplatser mellan övergångar i olika aktiviteter. Här har de själva kunnat ta ner bilderna och kikat på. De har samtalat mycket kring platsen och vad de har gjort och vilka de varit tillsammans med när de var där. Här blir det också tydligt att barnen delger varandra sina erfarenheter, vi pedagoger observerade också att de ställer frågor till varandra under denna stund. Frågorna handlade ofta om var platsen är och vad de gör på bilden.

Fokusgrupper

Vi valde att dela barnen o två fokusgrupper; gul-gul och gul-orange Tillsammans valde vi tre fokusfrågor som skulle stötta oss att hitta en fördjupning i projektet.

Hur ser Hällekis ut?

Hur långt är det mellan olika platser?

Hur kan man mäta avstånd?

Gul- gul- projektets gång våren

Skapade minnen och lusten till en plats

Gul-gul valde att utifrån barnens sommarminnen som visade på olika platser i samhället, leta upp vart bor barnen i förhållande till varandra, hur ser det ut på kartan, känns det långt eller kort? Vi går med gruppen och utforskar samhället och var de bor, hur ser det ut utmed vägen. Vilka bor nära varandra? Vilka bor långt bort? Några barn återberättar om de skyltar vi upptäckt under våra utflykter på lila, platser vi sett, vatten vi utforskar och lekar vi lekt. Barnen har en tydlig bild av vad hällekis är för dem. De som bor utanför hällekis vill gärna visa och berätta om sitt hemma, vart det ligger på kartan och hur det känns att resa till förskolan. De vet att förskolan, skolan och affären ligger i hällekis. Sträcka är en känsla-upplevelse av långt, kort i restid, gångtid. De vet hur man kan använda sig av tex linjal, tumstock. De mäter varandra och sig själv på golvet och på väggar. Vi pratar på våra utflykter om att det känns kort till hamnen, långt tillbaka till förskolan.

Fantasins väg

Vi tittar på en google- maps karta i 3d på storbild för att se om de kan känna igen sin verklighet utifrån ett uppifrån perspektiv. Vi frågar om de ser någon plats som ser spännande ut att utforska? Ett barn upptäcker en plats på kartan som barnen tycker ser ut som en Dinosaurie. Alla barn faller in i tanken att det är en dinosaurieplats, vi bestämmer tillsammans med barnen att utforska platsen nästa dag.
Pedagogernas dilemma var;

Hur känns det för barnen när vi kommer ner till

båthamnen och det inte finns en dinosaurie, hur fångar vi deras

fantasi tankar utan att verkligheten blir

en besvikelse?

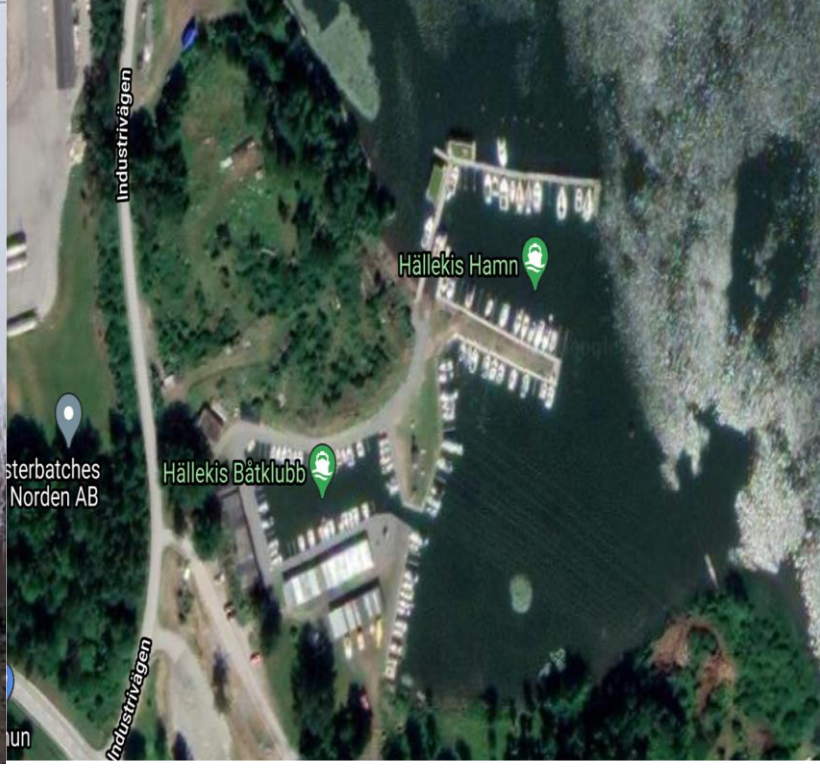

Nästa dag ser barnen fram emot med stor spänning att se dinosaurieplatsen, denna plats var även okänd för pedagogerna så vi hade ingen tanke om hur platsen såg ut i verkligheten. När vi kommer ner pekar ett barn direkt på en stor kran ute i vattnet, titta en dinosaurie! I dimman ser vi en Långhals resa sig ur skogen.

Barnen ser sig omkring och ser den stora kranen uppe på en silo, de ser även mindre kranar ute i vattnet och pratar om T-rex, långhalsar och är inne i fantasins värld, bubblan sprack inte och vi pedagoger kan få fortsätta vara med på resan.

Barnen reflekterar även över att det är is i hamnen. Att isen är skör och att man kan ramla i. Att isen är vit som dinosaurien på kartan. De ser även att bryggorna är bryggor, de kopplar inte samman det med konturen av dinosaurien på kartan. Vi tittar på det i ett snett uppifrån perspektiv, vi står vid vägen snett uppifrån hamnen. Det var svårt att se sambandet med 3d kartan.

Att fånga fantasin med de estetiska uttrycksformerna

Nästa tillfälle valde vi att ta med akvarellpapper och kolkritor till dinosaurieplatsen. Barnen fick i uppdrag att se sig omkring och teckna det de ser. De ser att det kommit en lastbåt med kran, de ser även fler kranar ute i vattnet i olika storlekar. De samtalar om storlek, form, färg, vilken sorts dinosaurie det är och vad den gör på båten, i vattnet, på taket. De tecknar konturerna och av en slump lägger ett barn armen i kolet så det blir en utsuddad effekt, alla barn blir nyfikna på att utforska suddandet av kolet, bilderna suddas ut men vi upptäcker deras lust att utforska kolet som språk. I ateljén tillför vi graffit pennor och kolpennor så att de kan fortsätta sitt utforskande.

Utforskande av skugga

Efter att de provat konturerna i kol ville vi fortsätta att utforska skuggbilder. Vi pratade med barnen om skuggor och vad behöver man för att få en skugga, man behövde ljus, och något som skuggas. Vi hämtade dinosaurier och ett stort papper på väggen. En stark lampa. Barnen reflekterar över avstånd, storlek, hur man själv sitter i position till ljuset, skuggan, det man vill avbilda. Barnen tecknar en gemensam skuggbild med hjälp av blyertspennor, varje barn får själv utforska sin position, läge och storlek de vill ha på sin dinosaurie. Varför blir skuggor stora eller små?

Solen som ljuskälla

Om man vill utforska skuggor ute, vad är ljuskällan? Hur ställer vi dinosaurien i position till ljuset? Vart behöver jag själv sitta i position till ljuset. Barnen kommer fram till att solen är ljuskällan. Vi använder oss av konturpennor och akvarellfärg. Vi valde att sätta barnens dokumentation utomhus för att föräldrarna skulle ha tillgång till barnens skapelser och kunna vara delaktiga i och med att föräldrarna nu inte får gå in på avdelningarna.

Nästa tillfälle är en mulen dag, barnen tar med sig dinosaurierna med ut på gården för att forma skuggor med tavelkritor på asfaltsgångarna. De upptäcker att det är svårt, ljuskällan är för svag, det är svårt att hitta en bra position för dinosaurien att stå i för att det ska bli skugga. Vi ställer hypoteser och funderar över solljus, reflektioner, lampors ljusstyrka.

Vi funderar på hur vi mer kan utmana dem i att skapa skuggor, utforska dimensioner.

Avbilda eller utforska?

Vi väljer att tillföra lera som språk. Vi erbjuder grålera och ställer upp dinosaurier att forma av. Själva avbildandet av den ”riktiga” dinosaurien upptog deras tanke och en del gav upp för det var för svårt, leran i sig själv var hård. Pedagogerna reflekterar över varför ”gnistan” i skapandet dog. Vi väljer att plocka bort dinosaurierna att avbilda och skapar fritt tillsammans med barnen som då tillför vatten för att lättare kunna forma leran, pärlor för att dekorera sina skapelser. Vi lämnar kvar leran i ateljén och tillför lampa och papper på väggen för att de ska kunna utforska själva i olika material hur skuggor blir. Hur ser saker ut i verkligheten kontra fantasin?

Jaget i förhållande till omvärlden

Vi valde att barnen skulle få teckna sin egen karta och reflektera över vad vi ser på väg från förskolan ner till dinosaurieplatsen. Barnen slänger sig ner i gräset utanför förskolan och ritar koncentrerat, samtalar och tittar sig om. Det blev en magisk stund för oss pedagoger när de slänger sig in i uppgiften allihop, med hela sitt kroppsspråk visar de att de kastar sig över uppdraget. Vi går tillsammans vidare och stannar vid olika platser och samtalar om skyltar de ser, tågrälsen, hjortar, tåg bron, vi testar ekot i tunneln. Barnen upptäcker en vägskylt med en mc och en bil på, vad kan den betyda? Någon ställer hypotesen att här får mc och bilar åka, någon tror att där får ingen åka. När vi kommer ner till hamnen slänger de sig med sin karta på varsin stor sten och tecknar med stor inlevelse.

Ett barn återberättar för en pedagog. –”Vi börjar vid förskolan. Då går man och svänger in där. Och där är det en parkering. Sen är det alla hus, en stig och en skylt, och där är det två hjärtan”

Ett annat barn berättar. –” Det är vägen som vi går på. Går man in där är det sommarskuggan. Längst ner är det vatten.”

Barnens kartor valde vi att sätta vid stora ingången så att även de andra barnen, barnens föräldrar skulle kunna reflektera utifrån deras kartbilder.

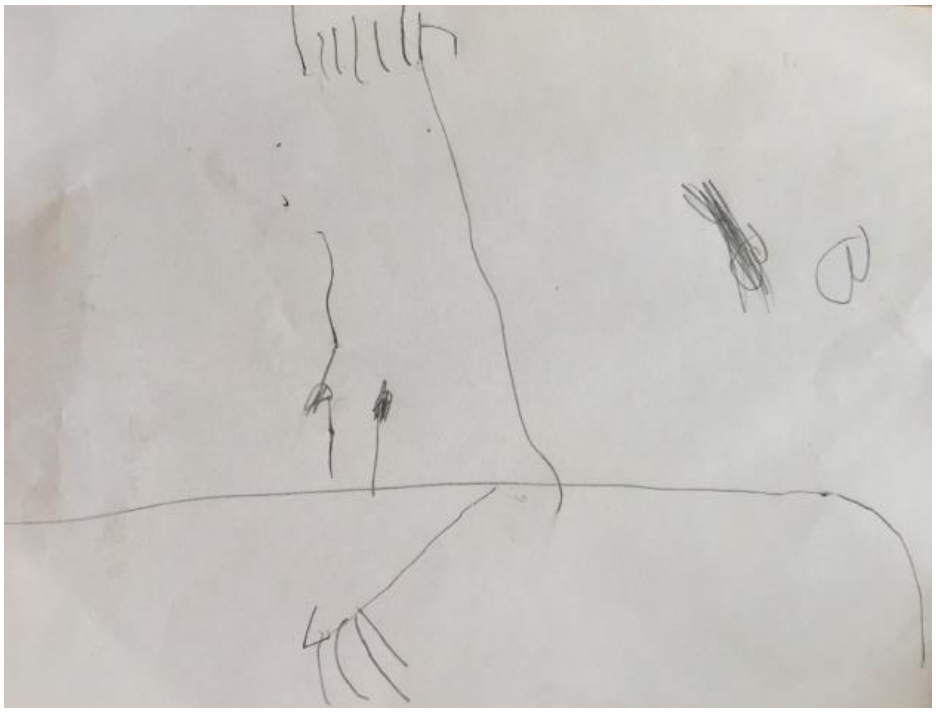

Pedagogerna ställer sig frågan; *hur kan vi nu återkoppla till kartan och platsen de valt? Finns det någon annan plats som väcker fantasin och lusten att utforska*.

Vi tittar på kartan på 3d storbild igen och barnen vill gå tillbaka till en lekplats de upptäckt när vi skulle utforska vart en kompis i gruppen bodde på kartan.

Jaget och solen

Den dagen var det strålande sol och barnen upptäcker varandras skugga framåt. ” -Jag trampar på din skugga”. De upptäckte även att de inte kunde se sin egen skugga. Ett barn ställer hypotesen” -om man går baklänges kan man se sin egen skugga”. Barnen vänder sig om och går baklänges. De uppmärksammar trädens skuggor, skyltarna, parkbänken. När vi kommer fram till lekparken tar vi fram tapetlängder och barnen får ställa sig utifrån solen och stå i en position så att skuggan blir som de vill forma den. En pedagog tecknar av silhuetten. De reflekterar sen över vem det kan vara? Hur kan man se att det är jag? Hur formas fingrarnas skugga?

Vi sätter upp barnens skuggavbilder på långväggen ute. Den natten stormar det

och alla våra skuggbilder blåser bort och går sönder. Hur kan vi skapa nya? Vi samlas i det mörkaste rummet, hämtar en lampa och fortsätter och gör nya skuggbilder. Vi väljer att tillsammans med barnen sätta upp dokumentationen i långa hallen, vi samarbetar med klippning och uppsättningen. Hur kan man se vem som är vem? Vems hår är det? Är skuggbilden större än jag är? hur kan skuggan vara mindre/ större än jag är?

Pedagogernas tankar

Att få uppleva magin i att följa med i barnens fantasi, det är då det blir utforskande och kunskap som blir meningsfullt för barnen. Att vara rädd om, och vara inlyssnande, för att inte spräcka barnens bubbla genom att ”ge facit” så får även vi lära oss nya saker om vår omvärld. Att visa respekt för barns förmåga att vara närvarande i nuet är en viktig kunskap för dem och för oss att använda hela livet. Glädjen i att utforska naturfenomen som ljus, skugga, relationer, vart är jag i samhället? perspektiv, reflektioner, avtryck och intryck.

Att våga hänga kvar i fantasin genom att låta barnen få tillgång till olika estetiska formspråk att testa sina tankar, hypoteser i. Genom att tillföra i ateljén de material som vi arbetat med i projektgrupp för att utforska under dagen. Att barnens tankar väcker vår nyfikenhet att utforska och söka ny kunskap utifrån barnens frågor på förskole-forum, naturvetenskapliga böcker, både fakta och skönlitteratur. Att vi har fokus på vad vi vill att barnen ska uppleva och utforska så att vi pedagoger har en väl fungerande kommunikation och visar respekt för varandras kunskap och idéer. Att vi dokumenterar väl via film, foto, nedskrivna tankar och frågor Att vi har läroplanen i ”ryggraden” så att vi vet vad, hur och varför vi gör det vi gör. Detta har varit våra framgångsfaktorer i projektet.

Gul – orange projektets gång våren

Intryck kring vår närmiljö

Under vårterminens start intresserade sig barngruppen för en karta som vi satte upp på hemvisten. Frågor kring vart de bodde var något som var ett stort fokus. De var väl medvetna om vad orten hette men ville veta var det låg i förhållande till förskolan och vilken väg man tog sig hem eller till förskolan på. Detta var något som vi pedagoger märkte att barnen var väl bekanta med. Vi pedagoger ville därför utmana dem kring närområdet runt förskolan. Vi valde därför att göra ett avstamp och gå ut i vår närmiljö i Hällekis. Vi pedagoger var under dessa promenader lyhörda kring vad barnen samtalade kring längs vägen. Skyltar och symboler var något som samtalen fokuserade mycket kring. De uppmärksammar vart de fanns, några där bilarna kör och andra på gångvägen. Fokus på hur de såg ut och vad de kunde betyda samt att de kan ha olika betydelse var också något de diskuterade. Barnen uppmärksammar till exempel att man får tåget att stanna med hjälp av en speciell skylt.

Morgonmöten har varit ett forum där vi samlats och reflekterat tillsammans kring det vi upplevt samt att vi tagit tillbaka dokumentationer till barnen för att skapa förutsättningar för barnen att få vara delaktiga och ha inflytande kring hur projektet ska fortgå. Det har också varit ett tillfälle där vi kunnat delge varandra vad vi har gjort om inte alla kunnat delta.

> ” Förskolan ska uppmuntra barnen att föra fram sina tankar och idéer och skapa förutsättningar för detta. Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska få möjlighet att bilda sig egna upp- fattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen.” (Skolverket, 2018)

Under ett morgonmöte återkopplade vi promenaderna till en satellitkarta där vi kikade på vart vi hade gått. Vi gjorde ett aktivt val att använda just satellit karta för att kunna ge barnen förutsättningar att hitta och orientera sig kring det vi upplevt under promenaden, då de är bekanta med en liknande karta över Hällekis sedan innan. Vi började med att fråga barnen om de visste vart på kartan vi var och hur vi kunde ta reda på det. Barnen svarade direkt att de var på förskolan. När vi sedan tittade på kartan i gen så kunde barnen med hjälp av varandra lokalisera förskolan genom att de uppmärksammade strukturen på förskolebyggnaden och tillhörande gård. Det de identifierade förskolan med var kännetecken som ingångarna till de olika hemvisterna, sandlådorna och gungorna. De har sedan innan utforskat en karta som hängt i en av våra korridorer på väg till torget. Där har de fokuserat mycket kring var förskolan ligger och vet hur strukturen på kartan ser ut för att hitta på den, detta tror vi kan ha hjälpt dem när de försökt att hitta byggnaden på satellitkarta.

Vi projicerade sedan upp kartan på en vägg i ateljén. De fick i uppdrag att måla något på kartan som de tyckte var intressant. Barnen upptäckte när de skulle ställa sig för att måla att det var klurigt att rita konturerna då de skuggade kartan när de ställde sig för att måla. Några barn kom på att de kunde ställa sig på sidan för att bilden skulle bli synlig. När vi pedagoger observerade barnen när de skulle måla såg vi att de tappade fokus och intresse kring kartan på grund av att de skuggade kartan. Därför tog vi pedagoger ett beslut om att istället skriva ut kartan och sätta upp den på väggen och sätta pappret på golvet för att barnen sedan skulle kunna reflektera kring vad de såg och måla det. De identifierade vägar och symboler som återvinningsskylten, bussymboler och symbolen för livsmedelsbutik i Hällekis. De gestikulerade med händerna genom att visa symbolerna med hjälp av geometriska former.

Vi observerade även att kartor var något som de utforskade utöver projekttiden genom att göra skattkartor och visa hur man ta genvägar genom att rita upp en karta.

Vi gjorde ytterligare en utflykt för att se om vi kunde hitta de landmärken som barnen uppmärksammat i sina reflektioner kring vad de såg på kartan. Vi kikade på kartan under vägen och försökte hitta förskolan för att veta vad vi skulle utgå ifrån. Vi riktade in oss på att hitta den busskylt som barnen uppmärksammat. När vi gick dit reflekterade barnen över att den inte såg ut som på kartan. Ett av barnen berättar att de brukar gå på och av bussen här. Barnen hade under utflykten önskemål om att få gå till lekplatsen vid skolan, som de känner till sedan innan. Under vägen så stannar vi upp flera gånger och barnen uppmärksammar olika symboler och skyltar. En papperskorg för hundbajs, hjortar som står längs trottoaren förundrar dem, gångvägsmärket, gympasalen vid skolan, papperskorgar, en parkeringsskylt med rullstol på var något som fångade intresse hos barnen. Tankar och funderingar om färger, vad som fanns på skylten samt betydelser var något de diskuterade. Några av skyltarna var bekanta för dem, som cykelställen, men några var de mer fundersamma över kring betydelser.

Konturer och detaljer

Utifrån pedagogernas reflektioner där vi kikade närmare på de upptäckter vi gjort under våra utflykter så valde vi att ta tillbaka dokumentationerna till barnen under ett morgonmöte. Vi visade de bilder som barnen och pedagogerna tagit under promenaderna. De bilder de diskuterade och reflekterade mest kring under morgonmötet var skyltarna för ”övergångsställe”, ”väjningsplikt” och hästtransports symbolen. Barnen såg och pratade mycket om detaljer i de skyltarna vi reflekterade kring. Dessa detaljer fick de sedan arbeta vidare med. De fick arbeta med dem i ateljén tillsammans med pennor, penslar och akrylfärg. Barnen fick först arbeta med att hitta konturer och detaljer i skylten de valt. Här blev det också viktigt för dem att se formen på skylten, cirkel, triangel, spetsig, rund. Dessa begrepp var viktiga när de skulle beskriva det de skapade. Efter att arbetat med konturer i skylten fick de välja akrylfärger till att färdigställa sina grafiska sammanställningar. En del valde färger utefter den skylt de skapade medan vissa valde utifrån eget tycke och smak. Observationer utifrån denna process blev att det var färglära som var i fokus när vi tillsatte akrylfärgen. Att upptäcka och utforska vad som hände med färgerna var något som de intresserade sig för. När de sedan återberättade om sin skylt var det fokus på vad den betydde och varför skylten fanns. ” Man kan svänga, skylten har två ben” Citat från intervju, se första utkast av skyltmålning Att få avbilda och återskapa skyltar är något som vi sett har varit viktigt för barnen då de har reflekterat mycket kring det de skapat. Reflektionerna har handlat mycket om betydelser. De använder tidigare erfarenheter relaterat till sin omgivning för att förstå skyltar. Stop-skylten och cykelschemat är ett exempel på skyltar som finns på vår förskolegård samt till orter i deras omgivning ”Mariestad” och ”Källby” som de kan koppla skyltens betydelse till. Geometriska former och bokstäver på vissa skyltar har också haft ett stort fokus hos barnen. De nämner bland annat att ”skräpet ska vara där” och pekar på en papperskorgs skylt. ”De som slänger skräp de kommer aldrig att bli djurskötare de kan inte ha djur hemma!”. De relaterar samtidigt till att de hittat flaskor när vi varit på utflykt.

Att återskapa skyltarna med hjälp av pennor, papper och akrylfärg har varit en återkommande och betydelsefull aktivitet i vårt projekt som många av barnen valt att återgå till flera gånger under projektets gång. Det har här skapats tillfällen där dialog och samtal varit i fokus. De har här kunnat reflektera över sina skyltar och symboler och kunnat ge uttryck för sina erfarenheter. Det gjordes därför ett aktivt val att denna aktivitet skulle vara levande under hela projektets gång.

> ”Det är i kommunikationen, i mötet med andra människor som vi skaparen gemensam relation till världen. Våra olika perpektiv smälter samman och vi existerar tillsammans i en gemensam värld av mening” Ljuspunkten, epilogen (SOU:1997:157)

Analog- och digital programmering

För att fördjupa deras tankar och kunskaper har barnen fått arbeta med olika uttrycksformer.

> ” Detta perspektiv på lärande innebär att man implementerar många olika uttrycksformer som gör att barnen får en fördjupad förståelse kring det de gör och skapar mönster som förbinder. En ytterligare aspekt är att detta perspektiv inkluderar olika lärarkategorier som gör att alla kan vara delaktiga utifrån sina förutsättningar. ” (Eriksson, 2013, 13f)

Vi har bland annat arbetat med analog programmering. Här har barnen fått förkroppsliga sina kunskaper genom att få uttrycka det skylten visar genom att tillexempel stanna, svänga eller backa. Här har barnen uppmärksammat och fokuserat på stoppskyltar och pilar. De relaterar skyltarna till att vi har stoppskyltar på gården när de yngsta barnen vilar och vi delar gården. När barnen sätter den analoga programmeringen i kroppen blir det relevant för dem att också räkna hur många steg deras bana är samt att jämföra hur många steg som skiljer de olika banorna åt. De utforskar också sin kreativa förmåga genom att tillföra olika material från vår bygg-och konstruktions miljö. De använde till exempel brädor och stubbar för att kunna färdigställa den bana som de skulle göra för att kunna ta sig till den skylt de valt ut.

När vi utforskat våra skyltar och symboler har barnen använt sig av programmering i form av blue bot. Denna har introducerats genom att vi har kikat på hur den ser ut, vad

ser vi på den. Barnen tar upp att den har ögon och hjul. Men de uppmärksammar även att den har sladdar i sig och de funderar på vad de är till för. De uppmärksammar även att den har knappar med pilar och kryss på. Barnen nämner att den pilen som pekar rakt fram kallas för ”rak-knappen”.

Även här fick barnen använda sina skyltar som de skapat tidigare och programmera till. De har byggt upp en bana för att ta sig till sin skylt. Här handla det mycket om datalogiskt tänkande. Barnen får här erfara att blue-botten inte gör saker av sig självt utan att det är vi som har förutbestämt vad den ska göra. Detta upptäcktes då det blev en bug i programmeringen, blue-botten hamnade på ett helt annat ställe än vad barnen hade tänkt. Frågor som här undersöktes var hur det kunde bli så och om det inte var blue botten själv som kunde ta sig dit vem gjorde det då? Hur ska vi göra för att hamna där vi tänkte?

> ”Att ha digital kompetens inkluderar en förståelse för att den digitala tekniken inte fungerar av sig själv, utan att den är programmerad av människor. Med sådan kunskap blir det möjligt att förstå, granska, ifrågasätta och agera i ett digitalt samhälle, vilket därmed inkluderar en demokratisk aspekt” (Kjällander och Riddersporre, 2019)

Vi har även här tittat närmare på geometriska former genom att använda oss av en matta där bland annat kvadrat, cirkel och rektanglar finns. Vi har här tittat på vad som skiljer de olika formerna åt och valt en att programmera till.

Under dessa tillfällen har matematiken varit en viktig aspekt då de räkna antal, använder lägesbeskrivningar och matematiska begrepp, problemlösningar, samt att de geometriska former får ta plats för att utforska skyltarnas gestaltning vidare.

Tredimensionella skyltar

Under projektets gång har vi märkt att skyltar är något barnen uppmärksammar även på vår gård, de uppmärksammar skyltar som vi har i vår utemiljö och funderar kring deras betydelse. Vi bestämde oss därför för att barnen parallellt med utforskandet av att skapa skyltar och programmera även skulle få skapa tre dimensionella skyltar till en av våra miljöer inne. Till ett var våra fordonsmiljöer. Under ett morgonmöte fick barnen ge förslag på vad för typ av material de skulle kunna komma att behöva för att skapa skyltarna. Förslagen som kom var bland annat papper, pennor, akrylfärg och trädetaljer i olika former. Detta material dukades upp på ett bord i vår ateljé där de fick fria händer att skapa. Vi såg nu att barnen använda olika strategier för att bland annat måla av formen på skylten. De la en cirkelformad figur och målade runt om, andra valde att lägga en bild på skylten de valt bredvid och målade av likt så de arbetat tidigare. Vi såg även att det tillkommit mer detaljer i bilderna i form av till exempel övergångsställen som finns i skylten för ”övergångsställe” men också utformningen av en cykel som valt ut för skylten ”cykelbana”. Utmaningar i hur man skulle få skylten att stå upp var något som många barn fick erfara. Barnen ville därför komplettera material i form av små plastburkar som gjorde att de kunde stå bättre.

Hur hittar man här?-

Hemvist Grön

Inledning

Inför uppstarten av projektet diskuterade vi pedagoger hur vi skulle kunna ta emot barnens sommarminne på ett bra sätt. Eftersom sommarminnet skulle vara en bild av en plats som gett intryck och avtryck på barnen där de gillar att vara, utforska och upptäcka, ville vi få fram berättelsen bakom den bilden och vi bestämde oss för att fråga barnen om vi kunde få intervjua dem kring platsen. Allt eftersom vi fick in sommarminnen så intervjuades barnen. Alla barn gick med på att göra en ljudupptagning av intervjun och de fick svara på frågor kring platsen och vad som var roligt att göra på platsen samt hur det kändes att vara på platsen. I intervjuerna beskriver barnen detaljrikt om sina platser och vad de har gjort vid platsen. Bilderna sattes sedan upp på vår dokumentationsvägg och det uppstod flera tillfällen då barnen stod och pratade om varandras bilder och berättade lite om sitt sommarminne.

Projektets gång hösten

Vi pedagoger ville att barnen skulle få ta del av varandras sommarminnen och frågade varje barn om vi kunde lyssna på deras intervju tillsammans och alla barn gav sitt medgivande till det. Samtidigt som vi lyssnade på intervjun så projicerades bilden av sommarminnet upp stort på väggen så att alla kunde se. Efteråt fick barnen ställa frågor till det barn vars intervju vi lyssnat på. Till en början framförde barnen mycket positiv feedback kring saker som de såg på bilden, exempelvis fina omgivningar, kläder eller andra saker. Vi pedagoger insåg att det var en utmaning för barnen att komma på hur en fråga formuleras så när ett barn ställde en fråga efter intervju nummer två så uppmärksammade vi barngruppen på att det var en fråga och det gjorde att fler barn sedan ställde frågor till det barn vars intervju vi precis lyssnat på. Vi valde att lyssna till en intervju varje dag.

”Hur långa är girafferna egentligen? Man måste stå på tå. Man måste hoppa högt, högre än en kyrkatopp då kan man hoppa från den.”

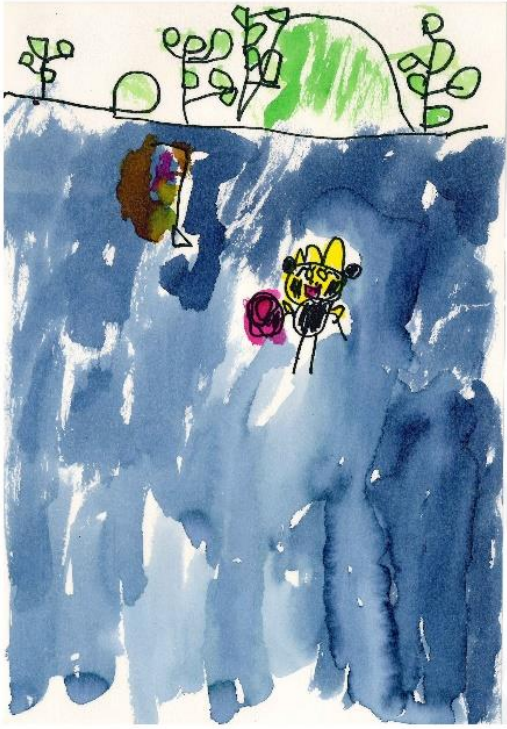

Allt eftersom barnen har presenterat sina sommarminnen så har vi valt att gestalta det med hjälp av olika uttrycksformer. Vi började med akvarell, barnen började att måla sina sommarminnen med tuschpennor och fick sedan fylla i med akvarellfärger. Barnen målar av bilden och tog fasta på många detaljer i sina bilder. De fokuserade mycket på sitt skapande och valde färger som fångade deras känsla i stunden och inte var exakt samma som på bilden. Ett av barnen målade inte bara ifrån sin bild utan hela upplevelsen av vad barnet har sett.

Barnen gav som förslag att vi skulle gestalta sommarminnena med hjälp av lera och återbruksmaterial så vi började med lera efter akvarellmålningarna. Vi lade fram leran på ett fat i olika form av bollar och stänglar som barnen kunde välja att individuellt börja skapa sitt sommarminne med. Vi använde oss utav slickers för att fästa ihop olika delar. Några av barnen skapade saker som inte syntes i bilden men som var av betydelse för dom i platsen.

När det gäller gestaltning med återbruksmaterial tog vi till vara det material som vi har i vår bygg- och konstruktionsmiljö. Det material som finns i den miljön är litet till storleken och okodat så till vida att det inte påvisar hur det bör användas. Vi pedagoger valde att ett barn åt gången fick gestalta sitt sommarminne tillsammans med kamraterna i gruppen. Den vars sommarminne vi skulle gestalta fick vara ansvarig för att ”styra” gruppen, givetvis med stöd av pedagog. De andra barnen kom bland annat med olika förslag på material som kunde användas för att representera något på bilden och förslagen mottogs både positivt och ibland negativt. Vi pedagoger tror de negativa mottagandena berodde på att barnet självt hade en klar bild av vilket material som skulle användas för att gestalta sitt sommarminne och inte ville frångå den bilden. Ibland fick pedagogerna försöka medla för att släppa in de andra barnens idéer då de lätt tappade intresse när de inte fick gehör för sina åsikter. Efter att barnen har gjort färdigt har det flera gånger startat rollekar i det som har skapats. Ibland har barnen själva varit aktörer i leken men det har även använts små djur som karaktärer. Det har varit olika ifall alla barn har velat vara med från start då en del har velat observera en stund för att sedan vara med och gestalta.

Några delar av höstens projekt har gjorts individuellt och några gemensamt. Även om exempelvis akvarellmålningarna har gjorts individuellt så har barnen suttit 3–4 barn vid samma bord och tillfälle och då, precis som när barnen arbetat gemensamt, sker kollaborativt lärande. Barnen ser vad kamraterna gör och inspireras av det eller utmanar kamraterna genom att ställa frågor till varandra. Detta har vi pedagoger uppmärksammats på genom att vara närvarande i undervisningen och vi har även uppmärksammat barnen på att de lär och hjälper varandra.

”Jag vet varför träden är så små! För att vi är så långt borta, då blir dom så små”

Matematik och språkutveckling

Även detta år har några pedagoger varit med i läslyftet med inriktning matematik och språkutveckling. Även om vi pedagoger arbetar med både matematik och språkutveckling i undervisningen så ger läslyftet oss en skarpare syn på dessa områden och vi tror att det hjälpt oss att bli mer uppmärksamma på det. Barnen har ett stort intresse för bokstäver och siffror, vilket vi pedagoger har både stöttat barnen i och utmanat dom genom att satt sätta upp både siffror, bokstäver och geometriska former i våra miljöer. Vi har även sett och hört barnen prata om matematik i vårt projekt då de bland annat beskriver avstånd till saker i sina intervjuer, storlek på detaljer i sina akvarellmålningar, antal lerstänglar som behövs för att gestalta sommarminnet i lera eller lägesbeskrivningar när de jämför bilden av sommarminnet mot den konstruktion som skapas i byggen.

Fokusfrågor

Hur ser Hällekis ut?

Hur långt är det mellan olika platser?

Hur kan man mäta avstånd?

Hur ser Hällekis ut?

När vi går till torget på förskolan passerar vi ett stort flygfoto över Hällekis som sitter på väggen och detta har gjort stort intryck på några barn. Vid flera tillfällen har barnen stannat och tittat på bilden och samtalat kring vad de ser. Vi pedagoger bestämde oss för att flytta med bilden till vår hemvist för att ge barnen möjlighet till ett bättre utforskande än tidigare. Barnen pratar om ”vart bor jag?” och nämner även saker som inte finns med på kartan, exempelvis cykelvägen som går mellan förskolan och skolan som byggdes flera år efter att

flygfotot togs. Vi pedagoger pratade även med en ansvarig på Sektor Samhällsbyggnad på kommunen som hjälpte oss att skriva ut en terrängkarta över ett område som vi önskade och som täcker vårt upptagningsområde och därmed de platser som barnen bor på. Terrängkartan placerades i anslutning till flygfotot och vi tillhandahöll papper och pennor för att barnen skulle kunna illustrera sina funderingar och fantasier kring bilderna. Ett barn pratar om att det finns ett militärområde på flygfotot och visar var det finns. Vi pedagoger frågar om han vill att vi ska gå dit och titta om det är ett militärområde och det vill han så vi visade resten av barngruppen och de ville de så vi gick på upptäcktsfärd. Vi använde kartappen i en av pedagogernas mobil med satellitbildsfunktion och uppmärksammade barnen på den blåa prick som visar vart vi är på kartan.

> Vi kan behövas som en hand som lyfter upp och ”viktiggör” barnen, händelser eller ting för att föra diskussionen framåt utan att vara den som bestämmer. (s. 29, Hoppfulla berättelser).

Under promenaden stannade vi några gånger, för att kolla på kartan så vi var på rätt väg och vi pedagoger frågade barnen om de såg ifall vi var på rätt väg och vad de såg i verkligheten jämfört med hur det såg ut på kartan. Det som barnet trodde var ett militärområde var egentligen en del av

kyrkogården men att vi gick på upptäcktsfärd utifrån vad ett barn hade visat intresse för gav mersmak hos de övriga barnen. Varje barn fick peka på något som de tyckte verkade intressant eller spännande. Samtidigt som vi började besöka fler ställen på kartan, som barnen hade pekat på, så reflekterade vi tillsammans kring hur satelitkartan ser ut. Vi pedagoger visade barnen en bild över förskolans byggnad. Vanligtvis har barnen sett den byggnaden tillsammans med de andra två byggnaderna som sitter ihop med förskolan. När vi nu visade enbart förskolans byggnad hade barnen svårt att identifiera det som förskolan. Vi zoomade även in på förskolegården och försökte uppmärksamma barnen på sandlådorna och förråden. När vi sedan visade med de andra så insåg barnen att det var förskolan de hade fått se. Barnen hade även sett att på kartan i appen var det mycket grönt medan det inte var lika grönskande när vi var ute och gick. Vi resonerade och kom fram till att kartan är en bild som är tagen på sommaren.

Varför är alla kartor gröna? ”Det är finare på sommaren, på vintern är det dystert”.

Vi pratade om avstånd när vi hade besökt några av platserna och flertalet av barnen relaterade till 2 meter när det gäller covid. Vi mätte även upp en meter och testade hur många fötter som fick plats från en person för att täcka hela den metern. Barnen uppmärksammade att det krävdes olika många fötter beroende på storleken av foten. Under tiden ser vi hur barnen tar med sig projektet in i leken. De skapar minimiljöer utifrån det som vi har gjort och använder sig av materialet i vår bygg- och konstruktionsmiljö. Med hjälp av terrängkartan utforskar vi tillsammans vart barnen bor. Barnen pratar mycket om avståndet mellan hemmen och förskolan men även mellan varandras hem.

Barnen såg olika symboler på kartan som bland annat var ett kors och ett ankare. Vi samtalade om vad de betydde och barnen visste att det är där man kan fiska och en kyrka. Vi placerade ett stort papper på golvet nedanför kartan och där gjorde barnen avtryck genom att rita sina hus. Barnen såg även att det var en kompass markerad i hörnet på terrängkartan och vi pratade om de olika väderstrecken.

Platser att utforska

Under våra promenader har barnen uppmärksammat olika skyltar. Vid övergångsstället utanför skolan finns det bland annat olika vägskyltar för gång- och cykelbana, hastighetsskyltar, förbudsskyltar med mera. I samtalet kring gång- och cykelbaneskylten kom barnen fram till att inga bilar får åka där vi gick.

Bredvid fanns en skylt för busshållplats och barnen kände igen den men kom inte på vad den betydde. Ett av barnen sa att det fanns en sådan skylt där hennes postlåda satt. Några barn sa att man kan teleportera sig mellan de vita skyltarna. Det finns symboler på skylten som liknar en telefon, en buss och en bil. Barnen säger att bilden på telefonen betyder att ”man kan stå och ringa där, man kan ringa till skolan och prata med rektorn och fråga om man får komma in och jobba”. Väl tillbaka på förskolan har barnen velat illustrera vägskyltar med akvarellfärger. Vi pedagoger har även uppmärksammat barnen på gatuskyltarna som sitter i samhället och pratat om att det sitter sådana i början på varje gata, vilket har lett till att barnen har hjälpts åt att komma på vad det står på skyltarna och de har även uppmärksammat att det står namn på kartan i mobilen som stämmer överens med namnen på gatuskyltarna. Under promenaderna till de olika ställen som barnen var intresserade av blev barnen mer och mer aktiva i att ta kommando över vilken väg vi skulle gå och att leda gruppen på vägen. Detta kopplade vi ihop med att barnen blev mer och mer bekanta med att läsa av kartan. Under promenaderna har barnen varit noga med att plocka upp skräp i naturen och de har pratat mycket om varför det inte ska vara skräp i naturen. Det ser vi som en koppling till vårt förra projekt, ekologisk känslighet. Vi har även pratat lite om Allemansrätten och naturreservat under våra promenader då barnen har velat plocka blommor och bryta grenar.

Under våra morgonmöten har vi tittat på bilder från de olika promenaderna och reflekterat tillsammans med barnen kring vad de har varit intresserade av. De kommer oftast ihåg många detaljer från promenaderna som vi har kunnat samtala kring men morgonmötena har även fungerat som en hjälp för att informera de som inte har varit med vid tillfället så att alla har fått en möjlighet att vara delaktiga i projektet. Vi har även använt våra el-cyklar till en av platserna som barnen ville utforska. Vi cyklade ner till skjutbanan som ligger vid sjökanten och parkerade cyklarna där. Barnen såg att det satt många skyltar med samma text på och ett av barnen läste texten ”Varning! Riskområde för skjutbana. Vid olycka ring 112”. När vi sedan gick mot sjökanten passerade vi en vit vägskylt med symbolen för campingplats och 3 km. Barnen förklarade att skylten betydde att man får tälta här men bara i tre nätter, fast inte inne på skjutbanan utan utanför den. Barnen hade vid tidigare tillfälle haft funderingar kring om vattnet i sjön var sött eller salt. Vi hade tagit med oss en plastlåda och några potatisar för att göra ett experiment som kunde hjälpa barnen komma fram till ett resultat genom att se om potatisarna sjönk eller flöt. Potatisarna sjönk till botten av lådan och då förstod barnen att det var sötvatten i sjön.

Geocaching

Barnen har ofta ritat olika skattkartor, både i anslutning till flygfotot och

terrängkartan för att använda i leken, både inomhus och utomhus. Vi pedagoger tänkte att geocaching kanske skulle vara något som barnen tyckte vore intressant att utforska kartan genom. I den app som används i mobilen finns det en likadan blå prick som visar vart på kartan man är och detta var ju redan bekant för barngruppen. På kartan visas gröna symboler som visar vart det finns cacher som inte är hittade och loggade (att du har hittat cachen och registrerat det i appen) och det finns gula smiley-symboler som visar de cacher som är hittade och loggade. Vi startade med att leta efter en cach som var gömd vid motionsspåret som finns i närheten av förskolan.

Med hjälp av geocach appen så följde barnen kartan och hittade den första som låg gömd nere vid rötterna i en buske. Barnen hjälptes åt att leta tillsammans men valde efter en stund att få hjälp av en ledtråd som finns i appen som ska hjälpa till i letandet. I cachen, som var ett litet plaströr, låg det en ihoprullad lapp där man kan skriva upp datum och namn på den som hittade den. När vi kom tillbaka till förskolan var det några av barnen som hittade en bit från en trasig rockring och

med den tillverkade de en egen cach som de gömde och letade efter på förskolegården. Geocaching var något som alla barnen fastnade för och redan dagen efter så frågade barnen om vi kunde gå ut igen och leta efter flera. Efter barnens önskemål så fortsatte vi med att leta, vi gick ner mot hamnen och letade men hittade ingen så vi tog hjälp utav en ledtråd igen som var Tall. Vi frågade om någon såg någon tall och om alla visste vad en tall var för någonting? Vi kom fram till ett staket och på andra sidan staketet såg barnen något som hängde i en liten tall. Så vi tog oss runt staketet och fram till cachen.

På väg för att hitta cachen gick vi över en liten kulle som var full med kardborre-bollar som fastnade på barnens kläder. Barnen undrade hur dom kunde fasta på oss så vi tog med oss några bollar tillbaka till förskolan som vi sedan undersökte med hjälp utav webbägget. Det visade sig att dom små bollarna hade som krokar på varje tagg som gjorde att dom krokade fast sig på kläderna. Vi fortsatte att leta efter mer cacher i närområdet och allt eftersom barnen blev mer och mer bekanta med kartan så kunde dom, med hjälp av att bara kolla på kartan innan vi går iväg, hitta till det området vi skulle utan att titta på kartan under vägens gång. De tog täten och visade vilken väg vi skulle gå och fick hjälpa till att hålla koll så att alla hängde med. När vi frågade barnen vad de ville skulle representera deras del av projektet i den utställning som förskolorna har i Götene så var geocaching en given del. Vi pratade med barnen om olika saker som vi hade gjort under båda terminerna men geocaching är en del av det barnen har fördjupat kring karta och Hällekis som närområde och det var det som de ville ha med. Under våren då vi har arbetat med kartan och geocaching har vi fått mycket respons från vårdnadshavarna på att barnen pratar om kartor hemma och att de flesta har testat på geocaching hemma och tycker att det är en rolig grej att göra tillsammans.

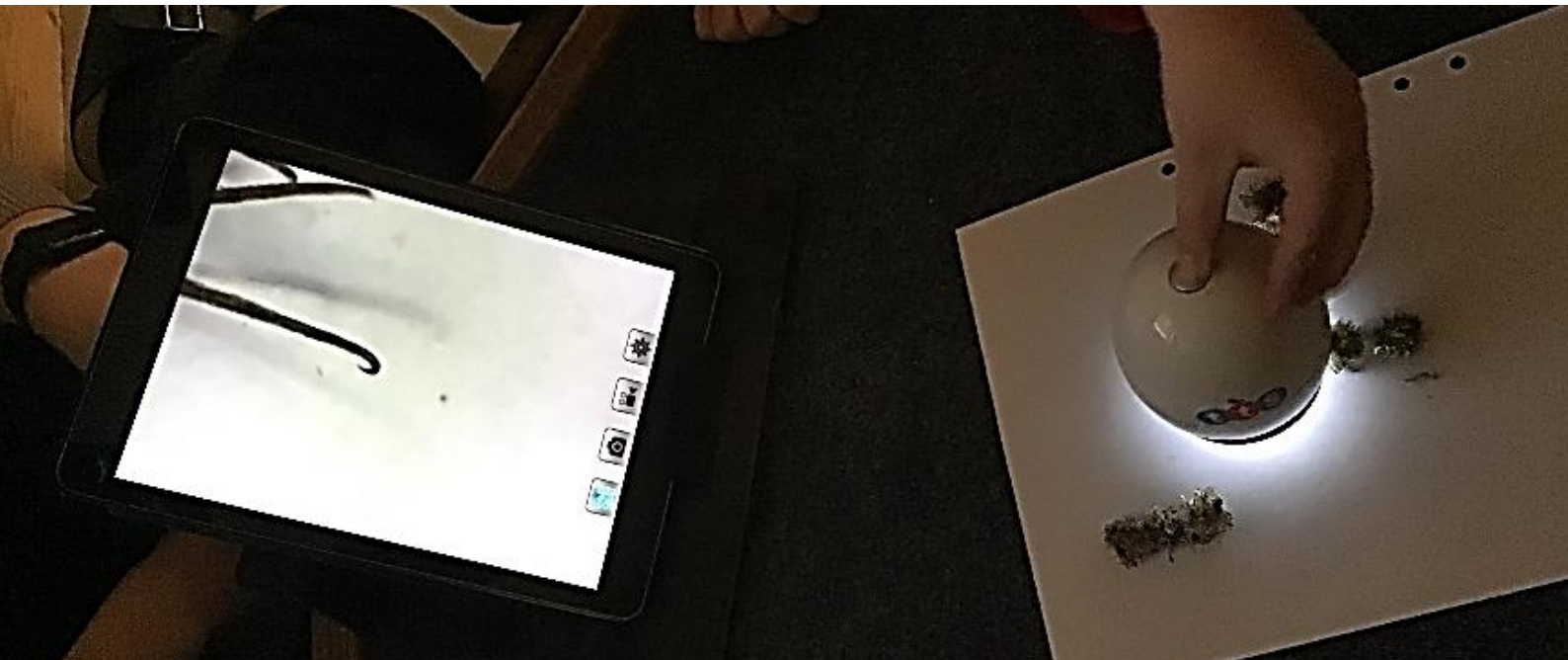

Vi ser att barnen har fått en annan relation till sin omvärld. Vanligtvis pratar de om affären eller pizzerian när vi pratar om samhället men numera pratar de även om platser som vi varit vid, exempelvis ”Stalpa”, kyrkan eller skjutbanan. Vi tror att projektet har gett barnen en bredare bild av Hällekis som samhälle. Som vi beskrivit i texten har vi märkt att barnen blivit säkrare på att orientera sig i omgivningen både med hjälp av kartan men också genom att de uttrycker en säkerhet kring sin kännedom av omgivningen.

Matematik och språkutveckling i läslyftet

Även detta år har några pedagoger varit med i läslyftet med inriktning matematik och språkutveckling. Även om vi pedagoger arbetar med både matematik och språkutveckling kontinuerligt i undervisningen så ger läslyftet oss en skarpare syn på dessa områden och vi tror att det hjälpt oss att bli mer uppmärksamma på det. Barnen har ett stort intresse för bokstäver och siffror, vilket vi pedagoger har både stöttat barnen i och utmanat dom genom att satt sätta upp både siffror, bokstäver och geometriska former i våra miljöer. Vi har även sett och hört barnen prata om matematik i vårt projekt då de bland annat beskriver avstånd till saker i sina intervjuer eller när vi har varit ute och utforskat vår närmiljö, storlek på detaljer i sina akvarellmålningar eller vilken storlek det är på geocachen, antal lerstänglar som behövs för att gestalta sommarminnet i lera eller lägesbeskrivningar när de jämför bilden av sommarminnet mot den konstruktion som skapas i byggen.

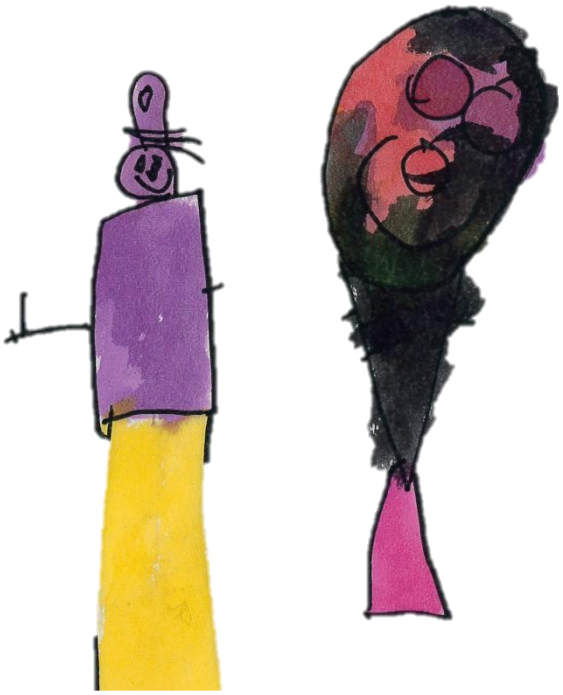

Pedagogernas reflektioner över läsåret

Dokumentation och reflektion med barnen

Vi ser att dokumentationer och sommarminnens placering och tillgänglighet är viktig för barnen. Dokumentationerna skapar igenkänning och möjlighet till återkoppling och är meningsfulla för barnen. En del barn behöver kunna plocka ner den och ha den nära.

Sommarminnesbilderna i byggen, bilder på det de byggt har blivit en inspiration till nya byggen där en blandning av det de ser och deras egna uttryck kommer fram. Leken har utvecklats med hjälp av inspirationsbilder i byggen.

Dokumentationer och bilder stöttar barnen i deras språkutveckling, de uttrycker med hela sin kropp och ord. Vi har hittat ytterligare platser i hallen för att synliggöra dokumentation och det barnen skapat. Vi ser att det har skapat ännu mer samtal mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Vad vi sätter upp, vart vi sätter upp, spelar roll. Olika dokumentation fångar olika mycket. Att dokumentationerna finns kvar uppsatta över tid är ett stöd för barnen för att minnas och få syn på lärandeprocesser. Vi kategoriserar upp dokumentationen med rubriker, så att alla kan förstå dokumentationen. Mindmapp och bilder stöttar till bra samtal, vi skriver ner och sätter upp barnens tankar och berättelser för att kunna bearbeta vidare. Vinsten i att vi är i ett arbetslag, att vi ser barnen i olika sammanhang vid olika tider på dagen och möter det de bearbetar.

Vi ser att reflektionen med barnen sker under hela dagen, vi fångar stunden och möter barnen där de är i sin reflektion. Exempelvis; vid lässtunden, vid dokumentationstavlorna, vid maten. Vi har som pedagoger möjlighet att möta barnen från andra grupper och ställa nyfikna genuina frågor. Barnen ger varandra reflektion och återkoppling på morgonmötena, de som inte varit med dagen innan blir på så sätt delaktiga, ett demokratiskt förhållningssätt. Reflektion med barnen i mindre grupper har varit givande, alla har fått tid och utrymme.

Vi ser en enorm språkutveckling hos barnen. De lägger ord till varandra. Vi hör barn säga ” jag har ställt alla fordon här” Vi pedagoger har vågat använda rätt och nya begrepp som vi tror inte barn ska använda. Vi har skapat ett språk som de kan uttrycka. Barnen har fått många nya ord och kan uttrycka dem. Våga använda ”rätt” begrepp.

Projekterande arbetssätt

Vårt projekterande arbetssätt har utvecklats, vi är mer öppna för barnens perspektiv. Det måste vara meningsfullt för barnen. Vi får koppla ihop det de har med sig hemifrån och skapa sammanhang kring det. Hitta motivation och det som är viktigt för barnen hela tiden. Det är en framgång för att skapa ett levande projekt och delaktighet att vara öppen och hitta något som barnen blir nyfikna på

tillsammans. När barnen kliver in och är nyfikna ihop är det lätt. Fantasi skapar en gemenskap och att ingen av oss har ett färdigt svar på vad det ska bli. Att göra tillsammans och möta en gemenskap skapar ett vi. Ibland sker det via det vi ser att de fastnar för i alla sommarminnen, ibland via något vi möter tillsammans inne eller utanför förskolan. Vi har blivit mer modiga i att ge barnen tillit utanför grindarna, att låta barnen få ta ansvar och tro på att de kan.

Vi har jobbat på att hitta arbetssätt och strukturer som bär. Vårt arbete med struktur och introduktion har gett resultat. Barnen har hittat struktur i ateljén ex att de kommer med förklädet i ateljén. Vi jobbat in strukturen. De miljöer som vi velat introducera har vi varit i och stöttat barnen. Vi som pedagoger har varit ihop-pratade och har gjort samma.

Aktiviteter i projektet kan vara korta men intensiva och återkommande. Vi har breddat barnens omvärld med hjälp av olika uttrycksformer. Inte bara målandet utan samtalen mellan barnen och kunskapen att blanda färger. Det blev fler barns forum att uttrycka sig i. Att vara i görandet och praktisk i sitt tänkande. Barnen är noga med detaljer. De upplever det kort i aktiviteten, men sen finns det kvar hela dagen att gå tillbaka till. Man får komma och gå och ta sin tid, det har varit aktiviteter som har varit med över lång tid.

Vi pedagoger behöver lära känna och prata med varandra för att skapa mening och sammanhang. Vi började i små grupper för att hitta barnens intresse och nyfikenhet. Leken har varit gemensam, vi har kunnat se gemensamma nämnare mellan barnen. Det är viktigt att hitta ingångar till varje barn -Att vara med i leken genom att till exempel hitta på en saga eller berättelse med barnet och tillsammans skapa mening och innehåll. Barnen måste inte vara med på allt, men vi måste hitta en ingång och ett uttryck till alla barn. Vi ser att vi har lyckats höja många barns status i gruppen genom att dela gruppen och lyfta fram barns självkänsla och självförtroende. Lyfta det positiva. Vi ser att nya relationer har byggts mellan barnen. ABC kursen har stötta oss i att få syn på oss själva i vårt förhållningssätt.

Sammanfattning

Vi har mött omvärlden på förskolan och ute i samhället. Barnen har fått möta varandras omvärld genom sina sommarminnen. Vi har skapat relationer till varandra, gemenskap och respekt för varandras omvärld. De demokratiska processerna har blivit synliga genom olika forum och mötesplatser för reflektion och samtal. Vi ser att det skapats ett kollegialt lärande mellan barnen. Genom lekvärldar och gestaltning har barnen fått bearbeta sin omvärld, med stöd av både fantasi och verklighet. Detta har vi gjort på olika sätt, i lärmiljöerna inne och ute och i möte med olika material. Barnen på förskolan har fått möta sin omvärld med sin kropp med alla sina sinnen. Barnen har fått en förtrogenhet med materialet genom gestaltning av sin omvärld. Där igenom har de fått en materialkännedom en tillit till sin egen förmåga.

Kartan har bidragit till att utforska omvärlden både genom fantasi och verklighet. De har fått en förståelse för kartor, de förstår kartan och hur den fungerar. De har tittat på kartan och kopplat ihop den med verkligheten och jämfört avstånd mellan olika platser. De har fått en lokal kännedom om sin omvärld och har breddat sina omvärldsperspektiv, fantasi och verklighet har vävts ihop.

Barnen har uppmärksammat att det finns symboler och skyltar, de har förstått att de betyder något och förmedlar något.

Digitala verktyg har stöttat utforskandet av omvärlden, både när det gäller att se det stora perspektivet och att titta på detaljer. Det har varit en hjälp för att förstärka och få syn på sin omvärld. Genom programmering har barnen fått förkroppsliga sina kunskaper.

En framgångsfaktor är barnens egna sommarminnen och dokumentation som finns tillgängliga hela dagen för återkoppling. Bilderna stöttar kommunikation, reflektion och utforskande. En nyfikenhet på varandras sommarminnen med hjälp av frågor har utvecklats hos både barn och pedagoger. I samtalet ser vi att igenkänning ger barnen en gemensam referens vilket skapar relationer till varandra.

Pedagogernas ökade närvaro i barnens lek, samspel och utforskande har varit avgörande för projektets fortsatta utveckling. Det har bidragit till ett meningsfullt lärande för barnen.

Vi upplever att barnen har fått en större nyfikenhet och förståelse för sin omvärld och att den har breddats.